

10.6.2014

TEM/570/00.03.01.02/2014

Jakelussa mainituille

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto hallinnonalansa kirjanpitoyksiköiden sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöksistä vuodelta 2013

Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee liitteessä 1 talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n mukaisen kannanottonsa hallinnonalan kirjanpitoyksiköiden sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöksistä vuodelta 2013. Työ- ja elinkeinoministeriön arvio hallinnonalansa eräiden valtionapuyksiköiden toiminnasta vuonna 2013 on julkaistu liitteessä 2.

Yleisenä havaintona voidaan todeta, että kirjanpitoyksiköt ja rahastot ovat pääosin saavuttaneen niille asetetut tavoitteet. Hallinnonalan strategisten tavoitelinjausten ja yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista on tarkasteltu hallituksen vuosikertomuksen työ- ja elinkeinoministeriön osiossa. Työ- ja elinkeinoministeriö -kirjanpitoyksikön tavoitteiden saavuttamista on tarkasteltu ministeriön toimintakertomuksessa, joka on osa kirjanpitoyksikön tilinpäätöstä.

Jan Vapaavuori
Elinkeinoministeri

Lauri Ihalainen
Työministeri

Erkki Virtanen
Kansliapäällikkö

LIITE 1

TEM:n tilinpäätöskannanotot kirjanpitoyksiköittäin ja rahastoittain

LIITE 2

Arvio eräiden valtionapuyhteisöjen toiminnasta vuonna 2013

JAKELU

TEM:n hallinnonalan kirjanpitoyksiköt ja rahastot
Finpro r.y., Keksintösäätiö, PKT-säätiö

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto hallinnonalansa kirjanpitoyksiköiden sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöksistä vuodelta 2013

Sisällysluettelo

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tilinpäätöksestä vuodelta 2013	2
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Geologian tutkimuskeskuksen tilinpäätöksestä vuodelta 2013.....	9
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Teknologian tutkimuskeskus VTT:n tilinpäätöksestä vuodelta 2013.....	12
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Mittatekniikan keskuksen tilinpäätöksestä 2013	15
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Innovaatorahoituskeskus Tekesin tilinpäätöksestä vuodelta 2013.....	17
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Matkailun edistämiskeskuksen tilinpäätöksestä vuodelta 2013.....	21
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksestä vuodelta 2013	24
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Patentti- ja rekisterihallituksen tilinpäätöksestä vuodelta 2013.....	26
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Kuluttajatutkimuskeskuksen tilinpäätöksestä vuodelta 2013	30
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tilinpäätöksestä vuodelta 2013.....	32
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Energiamarkkinaviraston tilinpäätöksestä vuodelta 2013	35
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Valtiontakuurahaston tilinpäätöksestä vuonna 2013.....	37
Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksestä vuodelta 2013.....	40
Arvio eräiden valtionapuyhteisöjen toiminnasta	42

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tilinpäätöksestä vuodelta 2013

Etelä-Savon ELY-keskus on laatinut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) toisen, ELY-keskusten yhteisen toimintakertomuksen osana tilinpäätöstä vuodelta 2013. Tiliviraston tilinpäätös laaditaan noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Tiliviraston tilinpäätöksen laatimisesta on säädetty valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 61 – 66 h §:ssä. Ministeriön tilinpäätöskannanotosta on säädetty asetuksen 66 i §:ssä, jonka mukaan ministeriöiden tulee antaa perusteltu tilinpäätöskannanotto hallinnonalansa kirjanpitoyksikön sekä valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut kirjanpitoyksikön tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta. Kannanoton valmistelua varten ministeriön on kuullut ELY-keskuksia ohjaavia tahoja.

Tilinpäätös sisältää johdon katsauksen, jossa kerrotaan ohjausindikaattoreiden toteutuma ja ELY-keskusten toiminnan vaikutuksia toimintaympäristössä. Kirjanpitoyksikköön kuuluvat ELY-keskukset ovat laatineet omasta toiminnastaan kertomusvuodelta yhteiseen asiakirjaan selvityksen ja yhteisen talousarvion toteumalaskelman. Lisäksi ELY-keskuksen tilinpäätös sisältää alueelliset arviot toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta, henkisten voimavarojen hallinnasta ja kehittämisestä, tilinpäätösanalyysit, sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumat sekä yhteenvedot havaituista väärinkäytöksistä. TE-toimistojen vastaavat tiedot on esitetty asiakirjassa. Tilinpäätöksestä käy ilmi, että maksullisen toiminnan ja yhteisrahoitteen toiminnan laskelmat on laadittu Valtiokonttorin määräämällä tavalla.

Työ- ja elinkeinoministeriö myi 30.5.2013 HRV-palvelut –verkoston palveluineen Opteam yhtiöt Oy:lle. Toiminta siirtyi 1.6.2013 alkaen uudelle omistajalle. Myynnin ensisijaisena tavoitteena oli turvata HRV-palvelut –verkoston ja sen työntekijöiden töiden jatkuvuus.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta
2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

ELY-keskuksille on laadittu tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioon ottamiseksi keskusten toiminnan yleistä suunnittelua, ohjausta ja järjestämistä varten yhteinen strategia-asiakirja. Yhteiseen strategia-asiakirjaan perustuen jokaiselle ELY -keskuksille on tehty erillisen strategiset tulossopimukset, joihin kertomusvuonna on tehty tarkistuksia. Strategisissa tulossopimustarkistuksissa käytiin erillisneuvottelut, Lapin, Pirkanmaan ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa erityiskysymyksistä. Lapin osalta sovittiin sen johdolla vuoden 2014 aikana tehtävästä suunnitelmasta kaivannaistehtävien vastuista pohjoisten ELY-keskusten välillä. Pirkanmaan kanssa sovittiin liikenteen asiakaspalvelukeskuksen ja perustettavan ympäristöasioiden asiakaspalvelun resursseista ja määrärahoista. Uudenmaan tehtäväksi jäi toimittaa ministeriölle Paikkatiedon tehokas hyödyntäminen –hankkeen arviointia varten tarkennettu suunnitelma kustannusarvioi-

neen. Erillisneuvottelukysymykset ovat kaikkien ELY-keskusten osalta edenneet sovitulla tavalla.

ELY-keskusten neljännen toimintavuoden aikana Euroopan laajuinen talouskriisi ei juuri osoittanut väistymisen merkkejä. Talouden ennusteet olivat alkuvuodesta 2013 toiveikkaampia kuin vuoden viimeinen neljännes osoitti. Euroopan talous ei toimintavuoden aikana odotuksista huolimatta lähtenyt kasvuun, vaikkakin talouden merkit elpymisestä ovat orastavia ja eri maiden välillä on suuria eroja.

Yhdessä rakenneuudistusten kanssa elpymiskehitys tasoittaa tietä vahvemmalle ja tasaisemmin jakautuvalle kasvulle vuonna 2014, jolloin BKT:n ennustetaan kasvavan EU:ssa 1,6 prosenttia ja euroalueella 1,4 prosenttia. Euroalueen kasvuarvio on kuitenkin keskiarvo, jossa Euroalueen ääripäänä arvioidaan olevan Kypros, jonka talouden odotetaan supistuvan 3,9 prosenttia kun taas Virossa kasvun odotetaan nousevan kolme prosenttia plussalle. Suomen talouden arvioidaan kasvavan tänä vuonna 0,6 prosenttia ja vuonna 2015 puolestaan 1,6 prosenttia.

Eurooppalaisten ja näin myös suomalaisten kotitalouksien tulot ovat pienentyneet. Lähes joka neljäs eurooppalainen elää köyhyysrajan alapuolella tai on vaarassa ajautua köyhyyteen työttömyyden kasvaessa. Taloustilanne on erityisen huono monissa Etelä- ja Itä-Euroopan maissa. Erityisesti euroalueen talouksien ongelmat heijastuivat Suomen talouteen. Suomea koskevassa ennusteessaan vuosille 2014-2015 komissio muun muassa kirjoittaa Suomen menettävän yhä osuuttaan maailmanmarkkinoista - ei tosin niin nopeasti kuin aiempina vuosina. Kotimaisen kysynnän komissio arvioi jatkuvan samana aikana vaiheena, mikä osaltaan alentaa pois viennin kasvun vaikutuksia. Komission antaman arvion jälkeen alkuvuodesta kehittyi Ukrainan ja Venäjän välinen konflikti. Venäjän talouden taantuma yhdessä Venäjään kohdistuvien konfliktiin liittyvien talouspakotteiden kanssa, vaikuttaa kielteisesti Suomen taloustilanteeseen.

Suomen talouden kasvuun ja hyvinvointiin vaikuttavat keskeisesti työvoiman kysyntään ja tarjontaan kohdistuvat rakennemuutokset: talouden globalisaatiosta ja teknologian kehityksestä johtuvat elinkeinoelämän voimakkaat muutokset sekä väestön ikääntymisestä johtuva työvoiman tarjonnan niukkeneminen. Murrostilanteessa elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittäminen, korkeatasoinen infrastruktuuri, työmarkkinoiden hyvä toimivuus ja korkea työn tuottavuus ovat entistä tärkeämpiä kriteerejä väestön hyvinvoinnin turvaamisessa.

ELY-keskusten kehittämisessä jatkettiin henkilöstöjohtamisen, strategiseen ohjauksen ja ELY-keskusten toimintakulttuurien yhdenmukaistamista. ELY-keskusten toimintamenot talouden parantamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi käynnistettiin Iskukykyinen ELY-keskus -hankekokonaisuus. Hankekokonaisuuden osa-alueita ovat ohjaus- ja suunnittelujärjestelmän yksinkertaistaminen, toiminnan ja palveluiden sähköistäminen, ELY-keskusten ja TE-toimistojen yhteinen kehittämis- ja hallintokeskuksen perustaminen, asiakaspalvelun toimintamallin kehittäminen, erikoistumiset ja keskittämiset ja maksupolitiikan tarkistaminen. Hankekokonaisuudella on arvioitu saatavan aikaiseksi noin 450–500 henkilötyövuoden säästöt vuoteen 2017 mennessä.

Toimintavuoden aikana keskitettiin TE-toimistojen noin 130 toimipisteestä TE-toimistojen asiakkaiden työllistämistä tukevien maksatusten hallinnointi kuudelle ELY-keskusalueelle

uudeksi tehtäväksi. Hankkeella oli merkittäviä henkilöstö- ja tuottavuusvaikutuksia. Kaikissa ELY-keskuksissa käynnistettiin palvelutytytyväisyyskyselyt koskien laajasti rahoitus-, maksatus-, valvonta- ja lupapalveluita. Toimintavuoden viimeisellä neljänneksellä palvelutytytyväisyyskyselyjen asiakkaiden vastaukset olivat kautta linjan myönteisiä. Ensimmäisten tulosten perusteella kehittämiskohteiksi asiakkaat näyttäsivät nimeävän sähköiset palvelut ja palvelujen kestot.

Työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta toteutettiin TE-toimistojen palvelukyky ja suoritteiden laatuarviointi -asiakaspalautetutkimus. Kohdejoukkona oli työhallinnon URA-asiakastietojärjestelmästä satunnaisotannalla poimitut työnantaja- ja työnhakija-asiakkaat, jotka olivat asioineet TE-toimistoissa v. 2013 tammi-syyskuun aikana. Toiminnan luottamuksellisuus ja asiakasneuvojen ystävällisyys saivat parhaat arviot palvelukonaisuuksien arvioinnissa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

ELY-keskusten toiminnan vaikuttavuus kohdistui alueiden vetovoimaisuuteen, elinkeinoelämän menestystekijöihin sekä väestön hyvinvointiin. Toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan strategisten ohjausindikaattoreiden avulla. Taloudellisesta tilasta ja niukkenevista resursseista huolimatta kykenivät ELY-keskukset osin saavuttamaan niille asetetut tavoitteet. Tilinpäätöksessä ei ole kaikilta osin ollut käytettävissä toteutumistietoja johtuen lopullisten toteumatietojen myöhäisestä saatavuudesta.

Strategisten vaikuttavuuden ohjausindikaattorit ovat vaikuttavuustavoitteiltaan useamman vuoden ajanjaksolle asetettuja ja pitkäkestoisten toimien takana. Vaikuttavuus näkyy ympäristön suojeluna ja paremmin suunniteltuna maankäyttönä, yhdyskuntarakenteena, elinkeinoelämän uusien toimialojen kehittymisenä, työllisyysasteen kasvuna ja elinkeinoelämän aktivoitumisena, mukaan lukien maaseutuelinkeinot.

Alueiden vetovoimaisuuden onnistumisen elementtejä olivat keskittyminen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen ja lakisääteisistä tehtävistä selviytymiseen niukkenevilla resursseilla. Strategiset työllisyystavoitteet osoittautuivat vaikeassa työmarkkinatilanteessa varsin haasteellisiksi. ELY-keskukset vaikuttivat aluekehitykseen osallistumalla maakuntatason suunnitteluun ja ohjelmatyöhön sekä infrastruktuurihankkeita tukemalla. Alueiden elinvoimaisuutta heikensi selvästi heikentynyt työllisyysaste ja vastaavasti työttömyyden kasvu. Vilkaasti liikennöityjen teiden kunto on vielä varsin hyvä, mutta muun tieverkon huonokuntoisuus on kasvussa.

Elinkeinoelämän menestystekijöiden tuloksellisuuden kehitys on ollut oikean suuntaista, vaikka tulostavoitteita ei kaikilta osin saavutettu yleisestä taloudellisesta tilanteesta johtuen. Elinkeinoelämän menestymistä ELY-keskukset kehittivät monin tavoin muun muassa tukemalla alueellisesti merkittäviä yritysten kehittämis- ja verkostohankkeita, tukemalla liikennejärjestelmien kehittämistä sekä vaikuttamalla osaltaan alueilla toteutettaviin tutkimushankkeiden käynnistymiseen. Merkittäviä yksittäisiä asioita alueilla olivat eräiden tuotantolaitosten lopetukset ja erityisesti Talvivaaran kaivoksen vaikea tilanne, joka osaltaan toi esiin kaivosalan valvonnan haasteet ja näin ollen tarpeen ympäristövalvonnan uudelleen arviointiin tehtävien järjestämisessä.

Kehittämis-, tuotekehitys- ja investointihankkeiden rahoituskysyntä oli hyvää koko kertomusvuoden. Uusien yritysten syntymistä edistettiin aloittavien yrittäjien neuvontapalve-

luilla ja koulutuksella sekä käyttäen tukena yhä enemmän yrityssuomi.fi-verkkopalveluja. ELY-keskuksen ja TE-toimiston rahoitustoimenpitein perustettiin uusia yrityksiä. ELY-keskukset tukivat tuulivoima- ja ympäristöhankkeita, kuten bio-jätteen hyödyntämistä ja kaatopaikkojen päästöjen talteen ottamista tai vähentämistä. ELY-keskusalueilla tarjottiin aktiivisesti TE-palveluja yhteishankintakoulutuksessa ja rekrytointipalveluissa. Vaikka Nuorisotakuun toimeenpanoa tehostettiin, oli tavoitteiden saavuttamisessa vaikeutta. Käynnistyvät elinkeinoelämän kehittämishankkeet myötävaikuttavat uusien työpaikkojen syntymiseen ja olemassa olevien työpaikkojen säilymiseen ja siten parantavat työllisyyttä ja väestön hyvinvointia.

Tekesin ohjauksessa oleva ELY-keskusten henkilöstö osallistuu suoraan Tekesille asetettujen tavoitteiden toteuttamiseen osana valtakunnallisia ja kansainvälisiä prosesseja. Tämän mukaisesti kyseisen henkilöstön panos vaikuttaa keskeisesti koko Tekesin onnistumiseen ja otetaan täysimääräisesti huomioon Tekesin omissa tilinpäätöksessä, kun tuloksellisuutta ja sen kehitystä arvioidaan.

Väestön hyvinvointiin vaikuttavia tulostavoitteiden vuoden 2013 toteutumatietoja ei ollut kaikin osin saatavilla. Heikon talouskehityksen takia alueelliset työllisyystavoitteet jäivät saavuttamatta 13 ELY-keskuksen alueella. Vastaavasti työttömyysastetavoite jäi saavuttamatta kymmenellä ELY-keskuksen alueella. Pohjois-Savossa ja Pohjanmaalla työllisyysaste ylitti asetetun tavoitteen. Alueellisiin tavoitteisiin sisältyy myös alle 25-vuotiaiden työttömien ja ulkomaalaisten työttömien määrän puolittaminen hallituskaudella. Heikentyneen talous- ja työllisyyskehityksen takia puolittamisen edellyttämää tavoitetasoa ei saavutettu vuonna 2013. Tavoitetta Pakolaisten toteutuneet kuntasijoituspaikat ei saavutettu alueilla.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tehtäviä on toimenpiteiden vaikuttavuuden ja tulostavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta käsitelty niukasti ja eräiden ELY-keskusten osalta käsitely puuttui kokonaan. Lisäksi esille nostetut asiat vaihtelivat ELY-keskuksittain, mikä vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista tehtäväkokonaisuudessa tapahtuneesta kehityksestä koko maan tasolla.

Maaseuturahaston toimia on käsitelty varsin niukalti. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 on kokonaislaajuudeltaan yli 8 miljardin euron ohjelma. Sillä on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia, jotka tulisi analysoida johdon katsauksessa sekä kunkin ELY-keskuksen osuudessa.

Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran tehtävien vaikuttavuuden ja toteutumisen arvioinnissa on kirjavuutta. Joidenkin ELY-keskusten osalta analyysi on tehty, mutta joidenkin osalta se puuttuu kokonaan. Tämä merkityksellistä siksi, että Eviran tehtävät tukevat kaikkia ELY-keskusten toiminnan vaikutusalueita.

Vesitaloustehtävissä ELY-keskukset selvisivät haastavasta vesivuodesta ja sen epätavallisten tulvatilanteiden tulvantorjuntatehtävistä hyvin. Myös kalataloustehtävissä ELY-keskukset ovat suoriutuneet hyvin.

L-vastuualueiden toiminnan vaikuttavuutta arvioitiin neljällä strategisella ohjausindikaattorilla. Kokonaiskuvaa onnistumisesta täydentävät ELYjen toiminnallisissa ohjauksessa käytetyt tavoitteet ja mittarit, joita myös ELY-keskukset ovat hyödyntäneet sanallisissa

raporteissaan. Tieverkostojen kunnon heikkeneminen on seurausta siitä, että tiestön kunnossapidon rahoitusta ei ole voitu lisätä tiestön kulumista ja kustannustason nousua vastaavaksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnan tuloksellisuutta on kuvattu taloudellisuuden ja tuottavuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan mittaristolla. Taloudellisuuden ja tuottavuuden kehittymistä arvioitiin avainsuoritteiden perusteella. TE-toimistojen osalta ei suoritekohtaista raportointia esitetty johtuen vuoden 2013 TE-toimistouudistuksesta. Taloudellisuudelle ja tuottavuudelle ei oltu asetettu tavoitteita vuodelle 2013.

ELY-keskusten avainsuoritteita on 26 kappaletta ja ne on valittu kokonaistyöajan ja-kauman perusteella. Toiminnan taloudellisuudessa ja tuottavuudessa sekä suoritteiden määrässä on ELY-keskuskohtaisia vaihteluja, koska ELY-keskusten toiminta-alueet ovat toisistaan poikkeavia monin tavoin. Myös käytetty työaika ja kustannukset vaihtelevat merkittävästi ELY-keskuksittain. ELY-keskusten tietojen vertailtavuuden lisäämiseksi tulee vastaisuudessakin kiinnittää huomiota Taikan kirjauskäytäntöjen yhtenäistämiseen.

Kannattavuuden osalta ELY-keskukset esittivät maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat sekä yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat. Julkisoikeudellisista suoritteista tuottoja kertyi 9,1 milj. euroa (kustannusvastaavuus 102 %), liiketaloudellisista 4,3 milj. euroa (kustannusvastaavuus 96 %) sekä yhteisrahoitteisesta toiminnasta 36 milj. euroa (omarahoitusosuus 85,6 %).

Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus oli julkisoikeudellisten suoritteiden osalta 102 % vuonna 2013, nousua 25 prosenttiyksikköä vuodesta 2012. Tuloista 75 % saadaan L-vastuualueen suoritteista. Kustannusvastaavuuden nousu on vuonna 2013 valmistuneen ELYjen maksupolitiikan mukaista, mutta ELY-keskusten välillä on erittäin suuria eroja. Tilinpäätöstietojen mukaan kustannusvastaavuus vaihteli Satakunnan 8 % ja Etelä-Pohjanmaan 258 % välillä.

Yhteisrahoitteisen toiminnan laskelma ei näyttäisi sisältävän kaikilta osin Y-vastuualueen yhteisrahoitteista toimintaa. Tästä johtuen ei yhteisrahoitteisen toiminnan laskelma ole täysin luotettava. ELY-keskuksen tulee huolehtia siitä, että myös Y-vastuualueen yhteisrahoitteinen toiminta voidaan esittää laskelmissa kattavasti.

Liikenteen asiakaspalvelukeskuksen raportoima kehityssuunta ei ole toivottava: palvelutaso (alle 20 s vastattujen puhelujen osuus) on laskenut, itse hoidettujen kysymysten osuus on pienentynyt ja asioiden käsittelyaika pidentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Syyksi todetaan resurssipula sekä sähköisen asioinnin puute ja järjestelmien keskeneräisyys. Myös yhteydenottojen määrä on lisääntynyt.

ELY-keskukset ovat analysoineet aiempaa paremmin valvontojen ja asiakastyytyväisyyssuoritteiden toteutumista, vaikka esimerkiksi valvontojen toteumatiedot vuodelta 2013 puuttuvatkin strategisissa tulossopimuksessa sovituista vaikuttavuustavoitteista.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen VMBaron indeksit kohosivat kaikilta seurannassa olevien kohteiden osalta. Huolimatta siitä, että kaikki ELY-keskukset eivät aivan saavuttaneet asetettuja tavoitteita, tulokset ja kehityssuunta ovat hyviä.

3. Toimenpiteet, joihin kirjanpitoyksikön on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtionalouden tarkastusvirasto antoi vuodelta 2013 laillisuusmuistutuksen Etelä-Savon ELY-keskukselle. Laillisuusmuistutus koski

- Talousarviotulojen ja –menojen kohdentamista virheellisille tilivuosille momenteilla 32.70.30 (*Valtion korvaukset kunnille*) ja 30.40.51 (*Kalatalouden edistäminen*). Kohdenusvirheet olivat yhteensä 314 903 euroa.
- Vakinaiseen virkaan nimitettyjen virkamiesten palkkausmenojen maksamista talousarvion vastaisesti momenteilta 30.50.20 (*Vesivarojen hoidon ja käytön menot*) ja 35.10.22 (*Eräät ympäristömenot*) yhteensä 130 009 euroa. Momentilta 29. 80.56 (*Kulttuuriviennin edistäminen*) on maksettu talousarvion vastaisesti määräaikaisten virkamiesten palkkoja 35 000 euroa.
- Määrärahan käyttöä talousarvion vastaisesti valtionapuun momentilta 30.40.77 (*Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet*) yhteensä 55 564 euroa.
- Määrärahan käyttöä talousarvion vastaisesti siirtomenoihin momenteilta 35.10.21 (*Eräät luonnonsuojelumienot*) ja 35.10.22 (*Eräät ympäristömenot*) ja yhteensä 21 213 euroa.

Edellisen vuoden tilinpäätösarvioinnissa esitettyjen kehittämisehdotusten osalta on ELY-keskuksissa ryhdytty seuraaviin toimenpiteisiin:

- Kirjanpitoyksikötason tiedon analysointia on lisätty erityisesti vaikuttavuuden osalta.
- Tietoturvallisuuden parantamiseen on panostettu.
- Talousarvion kohdentamisvirheiden vähentämiseksi on taloushallinnon tehtävien hoidon keskittämistä ja ammatillistamista ELY-keskuksissa jatkettu. Keskittäminen jatkuu edelleen ELY-keskusten ja TE-toimistojen yhteisen hallinto- ja kehittämiskeskuksen perustamisen myötä 1.1.2015.

Tilinpäätöksen johdosta ministeriö esittää seuraavia kehittämiskohteita:

- Tilinpäätöksessä tulee esittää tulostavoitteiden osalta myös valtakunnalliset tavoite- ja toteumatiedot sekä selvittää mahdollisuutta raportoida jatkossa myös toiminnallisista tulostavoitteista.
- Maaseuturahaston toimia tulee käsitellä tilinpäätöksessä laajemmin.
- Tietoturvallisuuden parantamiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota erityisesti maksajavirastotehtävien osalta.
- Liikenteen asiakaspalvelukeskuksen palvelutason kääntämiseksi laskusuunnasta on tarpeen jatkaa jo käynnistettyjä sähköisen asioinnin sekä arkisto- ja lupajärjestelmien kehittämishankkeita.
- ELY-keskusten toiminnan taloudellisuuden ja tuottavuuden seuraamiseksi on edelleen varmistettava työaikakirjausten kohdentumista oikeille suoritteille.

- Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuden seuranta vaatii erityistä panosta lähivuosina mm. ELY-keskusten maksupolitiikan uudistamisen seurauksena. Raportoidut ELY-keskusten väliset kustannusvastaavuuserot ovat huomattavan suuria (kustannusvastaavuuden vaihtelu 8 - 258 %). Tilinpäätöstietojen perusteella näyttää mahdolliselta, että jotkin suoritteet ovat ylihinnoiteltuja. Kustannusvastaavuuden arvioinnissa on kuitenkin tarpeen varmistaa, että kaikki asianmukaiset kustannukset (mm. työaika, palvelujen ostot, tietojärjestelmien kulut) on otettu laskelmassa huomioon.
- Tilinpäätösanalyysissä on todettu, että liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan suurin momentti oli 31.30.63 Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen, jolle oli osoitettu määrärahaa 31,5 milj. euroa. Kirjaus on oikein, mutta mahdollisesti jatkossa olisi hyödyllistä todeta, että ELY-keskukset käyttävät mom. 31.10.20 (Perusväylänpito) rahoitusta vuosittain noin 550 milj. euroa. Perusväylänpidon rahoitus kirjautuu Liikenneviraston kirjanpitoon, mutta ELY-keskusten käyttämä osuus siitä on samaa suuruusluokkaa kuin ELY-keskusten tilinpäätöksessä selkeästi suurimmaksi momentiksi mainittu Julkiset työvoimapalvelut (32.30.51, n. 560 milj. euroa).

4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

ELY-keskusten toiminnan uudistamiseksi työ- ja elinkeinoministeriö jatkaa ELY-keskuksia ohjaavien ministeriöiden kanssa Iskukykyinen ELY-keskus –hankkeiden toteuttamista.

ELY-keskusten ohjausta kehitetään valtakunnallisissa kehittämishankkeissa laadittavien linjausten mukaisesti: AVI-ELY-ohjausjärjestelmän kehittämistyöryhmän jo päättyneen työn toimeenpano sekä ELY-keskusten ohjaus- ja suunnittelujärjestelmän yksinkertaistaminen (OSY) -hankkeen käynnissä oleva työ.

ELY-keskusten strategisesta ja yleishallinnollisesta ohjauksesta vastaavana ministeriönä TEM tulee yhteistyössä muiden ELY-keskuksia ohjaavien tahojen kanssa seuraamaan ja kehittämään edellä mainittuja erityiskysymyksiä sekä muita ELY-keskusten tarkastuskertomuksessa esiin nostettuja kehittämiskohteita.

ELY-keskusten kertomusvuotta 2013 koskeva tilinpäätöskannanotto otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2015 sekä ELY-keskusten strategisten tulossopimusten tarkistamisessa syksyllä 2014.

Osastopäällikkö

Taina Susiluoto

Ylitarkastaja

Juha Karila

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Geologian tutkimuskeskuksen tilinpäätöksestä vuodelta 2013

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vuotta 2013 leimasi taloudellinen epävarmuus. Talouden epävarmuus ja vilkas keskustelu ja uutisointi kaivostoiminnasta ovat muuttaneet toimintaympäristöä ja vaikuttaneet myös GTK:n toimintaedellytyksiin ja yhteiskunnalliseen rooliin.

Mineraalisiin raaka-aineisiin liittyvä yhteiskunnallinen aktiivisuus on edellyttänyt GTK:n osallistumista muun muassa kaivosten stressitestaukseen ja muihin valtionhallinnon hankkeisiin. GTK:n asiantuntijaosaamista on hyödynnetty myös viranomaistoiminnan tukena. GTK:n resursseja ja osaamista on hyödynnetty tiedon tuottamisessa niin suurelle yleisölle kuin räätälöidymmillekin kohderyhmille, kuten päätöksentekijöille.

GTK on toiminnallaan tukenut Suomen pyrkimystä kansainvälisen vaikuttajan rooliin mineraalisiin raaka-aineisiin liittyvissä asioissa. GTK on kansainvälistä arvostusta nauttivana tutkimuskeskuksena keskeinen toimija useissa kansainvälisissä tutkimushankkeissa, ja on lisännyt satsaustaan EU:n toiminta- ja rahoitusohjelmien valmistelussa. GTK on ottanut aktiivisen roolin Tekesin Green Mining –hankkeen tutkimusprojekteissa.

GTK on pääosin saavuttanut kertomusvuonna keskukselle asetetut vaikuttavuustavoitteet toimialoillaan. GTK:n toiminta on ollut TEM:n konsernistrategian mukaista.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

GTK:lle asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet kokonaisuutena hyvin, ja vastaavat monivuotisessa tulossopimuksessa asetettuja tavoitteita. GTK on kehittänyt johtamisen ja mittaamisen instrumentteja TEM:n konsernitavoitteiden mukaisesti.

Supistuvan toimintamenomäärärahan riittävyyden GTK on varmistanut laitostason säästöohjelmalla.

Toiminnallisen tuottavuuden kehittäminen on jatkunut mm. sähköisiä palveluita hyödyntämällä ja omia toimintoja sujuvoittamalla. GTK:n tietotuotteita ladattiin 2013 noin kolmannes enemmän edelliseen vuoteen verrattuna, syynä mm. parempi käytettävyys, valikoiman laajeneminen ja ”avoin tieto”. GTK on aloittanut myös sosiaalisen median hyödyntämisen.

Taloudellisuuden osalta GTK:n raportointi painottuu tulosalueanalysointiin. Mineraalivarat ja raaka-ainehuolto on keskeinen ja suurin tulosalue.

Maksullinen toiminta ylitti ministeriön asettaman tavoitteen, myös tämän toiminnan ylijäämä ja kannattavuustavoite ylitettiin. Toiminnan tuotot pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna, kaivannaisteollisuudelta saadut tuotot kuitenkin alan taloustilanteesta huolimatta lisääntyivät jonkin verran, mikä kertonee siitä että GTK tarjoaa toimijoille arvostettua ja relevanttia palvelua.

Yhteisrahoitteisen toiminnan lisääntyminen on kompensoinut niukkenevaa budjettirahoitusta. Yhteisrahoitteisten tutkimushankkeiden kustannusvastaavuus laski viime vuodesta, mutta ylitti edelleen asetetun tavoitteen. EU-rahoitusta on onnistuttu hivenen kasvattamaan ohjelmakauden päättymisestä huolimatta. Ja tähän tulee edelleenkin panostaa luonnonvara-asioiden ollessa EU:ssa varsin keskeisessä roolissa. Tehty lisäsatsaus hankevalmisteluun näkynee jatkossa lisääntyvänä EU-rahoituksena.

GTK:n tärkein resurssi on tutkimuskeskuksen osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö. Asiantuntijoiden osuus henkilökunnasta kasvoi hivenen, rekrytoinnit vähenivät edellisvuodesta selvästi. Lähtövaihtuvuutta dominoi eläköityminen. Panostukset henkilöstön koulutukseen ja kehittämiseen sekä hyvinvointiin jatkuvat strategian mukaisesti. Sairauspoissaolojen määrä väheni, joskin jäi tavoitteesta. Keskukseen voidaan katsoa saavutaneen tavoitteet henkisten voimavarojen hallinnassa ja kehittämisessä.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Tilinpäätös on varsin selkeä ja sisältää runsaasti toimintaa ja sen tuloksellisuutta kuvaavaa tietoa. Esitettyjen tietojen perusteella saa hyvän käsityksen keskuksen toiminnasta.

Toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevaan analysointiin on panostettu, mutta tätä kehittämistä tulee edelleenkin jatkaa.

Maksullisen palvelutoiminnan kohdalla, etenkin kansainvälisen toiminnan osalta, tulee arvioida millä tavoin tämä tukee laitoksen ydintoimintaa ja osaamisen kehittämistä.

Ministeriö on saanut GTK:lta kertomusvuoden aikana toiminnan seuraamista ja ohjaamista varten tarvitsemansa tiedot ja selvitykset.

3. Toimenpiteet

VTV:n 11.4.2014 päivätyn tilintarkastuskertomuksen mukaan GTK:n toiminnassa on noudatettu talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä.

Ministeriön näkemyksen mukaan GTK on vuonna 2013 toiminut sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

GTK on edelleen jatkanut keskusta koskevan strategisen arvioinnin toimeenpanoa. GTK:n tulossopimuksen rakennetta on uudistettu monivuotiseksi, ja vuositarkastelu seuraa keskuksen strategista kehittymistä.

Luonnonvarojen käytöstä käydään lisääntyvää keskustelua niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla, ja GTK on omalta osaltaan pyrkinyt tarjoamaan relevanttia asiantietoa keskustelun tueksi. Tähän yhteiskunnan tiedontarpeeseen tulee jatkossa panostaa.

Talouden johtamisen välineiden ja raportoinnin kehittämistyötä tulee edelleen jatkaa. Toiminnan vaikuttavuutta kuvaavien selkeiden indikaattoreiden kehittämiseen tulee panostaa.

Edelleen niukkeneva budjettirahoitus tuo toiminnalle haasteita. Kannattavuustavoitteen saavuttamiseen tulee jatkossakin kiinnittää huomiota.

GTK on itse identifioinut kehittämiskohteiksi asiakassuhteiden hallinnan ja kehittämisen, kumppanuustoiminnan sekä henkilöstörakenteen ja osaamisen uudistamisen vauhdittamisen. Nämä nähdään myös ministeriössä keskeisinä teemoina.

Tulosohjaukseen liittyvää vuorovaikutusta ja ministeriön informaatio-ohjausta jatketaan säännöllisillä tapaamisilla.

Erkki Virtanen
Kansliapäällikkö

Riikka Aaltonen
kaivosylitarkastaja

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Teknologian tutkimuskeskus VTT:n tilinpäätöksestä vuodelta 2013

1 Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

VTT:n yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioidaan seuraavassa sen keskeisten tehtävien ja sille asetettujen tulostavoitteiden pohjalta. Arviossa on otettu huomioon myös suomalaisen elinkeinoelämän muutoshaasteet sekä vuonna 2013 tehdyt linjaukset valtion tutkimuslaitoskentän kokonaisuudistuksesta.

VTT toteutti monivuotisen tulossopimuksen 2012-2015 mukaisesti vuonna 2013 väliarvioinnin sille asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden¹ toteutumisesta. Arviointi toteutettiin EFQM –itsearviointina, minkä taustaksi tehtiin ulkopuolisia erillisselviytyksiä. Ministeriö edellytti, että vaikuttavuuden arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti kärki- ja innovaatio-ohjelmien hyödyllisyyteen elinkeinoelämälle, kansainvälisestä toiminnasta saataviin hyötyihin suomalaiselle elinkeinoelämälle ja yliopistoyhteistyöhön.

VTT on onnistunut hyvin vaikuttavuustavoitteiden 1, 4 ja 5 toteuttamisessa. Tavoitteet 2 ja 3 vaativat vielä lisäpanostusta. Käytännössä tavoitteita toteutetaan erilaisilla toimintamalleilla ja yhteistyöllä. VTT on esittänyt kehittämistoimenpiteinä tiiviimpää yhteistyömallia yritysten kanssa (industrial co-creation platform –konsepti) sekä uuden mallin luontia, jolla innovatiiviset ja kansainvälistä kasvua hakevat pk-yritykset pystyvät tehokkaammin kehittämään uusia tuotteita, palveluja ja prosesseja sekä kaupallistamaan syntyneet innovaatiot.

VTT on onnistunut edellisen EU tutkimuksen puiteohjelmakaudella nostamaan itsensä Euroopan huippututkimuslaitosten joukkoon puiteohjelmarahoituksen kotiuttajana. VTT:n osallistuminen uusiin Horizon 2020 –ohjelmiin vaikuttaa olennaisesti Suomen nettosaaja – asemaan. VTT:lle kohdistettu tutkimuksen perusrahoituksen väheneminen heijastuu myös edellä mainittuun kansallisen vastinrahan saantiin. VTT:n asiakastutkimuksessa selvitettiin miten eri kansainvälistymistä edistävät aktiviteetit hyödyttivät VTT:n asiakkaita. Sen mukaan VTT:n merkitys verkostojen luoja ja yritysten verkottajana EU:n tutkimusohjelmiin asiakkaille on tärkeä.

Käynnissä oleva valtion tutkimuslaitoskentän kokonaisuudistus tähtää siihen, että julkisin varoin tuettu tutkimus palvelisi nykyistä paremmin elinkeinoelämän ja yhteiskunnallisen päätöksenteon tietotarpeita. VTT:n toiminnan näkökulmasta on tärkeää varmistua siitä, että sillä on riittävää asiantuntemusta asiakkaiden liiketoiminnan ja toimintaympäristön

---

¹ 1. VTT:n tieteellinen edelläkävijyys valituilla aloilla luo kilpailu- ja arvontuontikykyä suomalaiselle elinkeinoelämälle.
 2. VTT luo edellytyksiä yrittäjyydelle ja talouden uudistumiselle yhdistämällä monialaista osaamista sekä suuntaamalla tutkimusta yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseen ja käyttäjälähtöiseen tutkimukseen.
 3. Teknologian ja osaamisen siirron kautta kasvuhakuisten pienten ja keski suurten yritysten liikevaihto ja vienti kasvavat.
 4. Kytkeytymällä kansallisiin ja ylikansallisiin arvoverkostoihin sekä hyödyntämällä kansallista ja kansainvälistä kärkiosaamista, Suomen vetovoimaisuus innovaatioympäristönä ja –kumppanina vahvistuu.
 5. VTT:n biotalouden strategiaohjelma tukee Suomen energiaomavaraisuusasteen kasvattamista ja metsä- sekä biomassavarojemme optimaalista hyödyntämistä uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi. VTT osallistuu aktiivisesti kansallisen biotalousstrategian syntymiseen ja kehittää rooliaan sen toteuttamisessa.

kehityksestä ja, että VTT:llä tuotettu tutkimustieto olisi laajasti elinkeinoelämän käytettävissä ja hyödynnettävissä.

Tarve kehittää työnjakoa yliopistojen ja tutkimuslaitosten välillä korostuu edelleen. VTT on jatkanut FIT-verkoston proaktiivista rakentamista tekemällä mm. kumppanuussopimuksia tutkimusyhteistyöstä teknologisille painoalueille yliopistojen kanssa ja solmimalla strategisia asiakaskumppanuuksia yhdessä yritysten ja yliopistojen kanssa. VTT on pyrkinyt kehittämään uusia toimintamalleja avainasiakkaille. Tutkimusinfrastruktuurin toivotaan kehittyvän kansallisesta näkökulmasta edelleen.

VTT:n rooli kansallisen biotalousstrategian valmistelussa vuonna 2013 on ollut ansiokasta ja VTT on käynnistänyt biotalouden kärkihjelman.

VTT:n tilauskanta aleni vuonna 2013 kääntyen kuitenkin nousuun vuoden lopulla. VTT:n osaamisen uudistuminen kysyntää vastaavasti ja painopistevalinnat ovat avainasemassa tilauskannan saamisessa nousuun. Toimiva kansallisesti sovittu infrastruktuuri tukee myös VTT:n ja yliopistojen työnjakoa.

VTT on keskittänyt asianmukaisesti resursseja vuonna 2013 käynnistyneeseen hallinnointimallin uudistusprosessiin. Jatkossa tulonmuodostukseen kotimaisilta yritysasiakkailta tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Vakaan tulopohjan luomiseen koituu nyt uusia mahdollisuuksia. Ratkaisevaa on myös miten yliopistojen kanssa solmitaan kumppanuuksia.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

VTT:n maksullisen toiminnan ylijäämä oli +2,4 milj. euroa (tavoite +4 milj. euroa). Koko toiminta muodostui alijäämäiseksi sisäisen tuloslaskelman mukaan, -5,9 milj. euroa. Kotimainen yksityisen sektorin tilauskanta pieneni ja VTT:n asiakashankintaan tulee edelleenkin panostaa. VTT fokusoi toimintaansa ja toteutti sopeutustoimia, joiden seurauksena kustannukset pysyivät vuoden 2012 tasolla. Määrätietoinen sopeutus edellyttää edelleenkin johtamisjärjestelmältä nopeaa reagointikykyä.

1.3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkisille voimavaroille asetetut tavoitteet toteutuivat hyvin. Ulkomaisen tutkimushenkilöstön osuus VTT:llä on kasvanut viime vuosina kohti pitkän aikavälin tavoitetasoa. Kokonaistyötyytyväisyyttä ei mitattu vuonna 2013 johtuen organisaatiouudistuksesta. VTT uudisti osaamistaan mm. tukemalla tutkijoiden osaamisen siirtämistä painopistealueille, joiden kysyntä on kasvussa. VTT on osoittanut kehittäneensä systemaattisesti osaamisen eri alueita.

2 Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

VTT on kehittänyt yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kuvausta siten, että kärki- ja innovaatio-ohjelmien merkitys ja vaikuttavuus suomalaisen elinkeinoelämän uudistamisessa tulisi paremmin esille.

3 Toimenpiteet, joihin VTT:n on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tekemän tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2013 mukaan talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säädöksiä on noudatettu.

VTT:n tulee fokusoida kansainvälistä toimintaansa siten, että hyödyt Suomelle ja suomalaiselle elinkeinoelämälle toteutuvat. Tarvitaan kuvaus siitä, miten kansainvälisen toiminnan eri muotojen hyödyt kanavoidaan Suomeen ja suomalaisille yrityksille.

VTT:n tulee esittää miten vaikuttavuustavoitteiden 2 ja 3 toteuttamiseksi suunnitellut kehityshankkeet etenevät ja mihin toimiin se on ryhtynyt tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ministeriö toivoo ajantasaista informaatiota VTT:n strategiaan sisältyvän spinn-off yritysaihioiden kaupallistamisen mahdollisuuksista.

4 Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

VTT:n vuodelta 1996 peräisin olevaa maksuasetusta ei päivitetä johtuen VTT:n hallintomallin uudistamisesta. Hallituksen esitys Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:stä annetaan eduskunnalle toukokuussa 2014 ja sen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015.

Vuoden 2014 aikana ministeriö laatii lain Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:stä ja sen nojalla annettavasta asetuksesta koskien perusteluita valtionavustuksen myöntämistä strategiseen, muuhun kuin liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaan toimintaan. Kuluvana vuonna määritellään VTT Oy:tä koskevat omistajaohjaukset perustuen Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksen periaatepäätökseen sekä valtionavustusmenettelyt perustuen yleiseen valtionavustuslakiin. Ministeriö tulee kiinnittämään erityistä huomiota muutosvaiheen taloudellisten riskien hallintaan kuluvan vuoden aikana.

VTT:n rooli EU:n Horizon 2020 –ohjelmarahoituksen kotiuttajana on ministeriön erityinen huolenaihe. Ministeriö tarkastelee eri vaihtoehtoja kansallisen vastinrahoituksen varmistamiseksi.

Tulosohjaukseen liittyvää vuorovaikutusta ja ministeriön informaatio-ohjausta jatketaan tulosohjaajien säännöllisillä tapaamisilla ja tutustumiskäynneillä VTT:n yksiköissä.

Erkki Virtanen
kansliapäällikkö

Anne Rothovius
neuvotteleva virkamies

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Mittatekniikan keskuksen tilinpäätöksestä 2013

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Mittatekniikan keskus (MIKES) saavutti vuonna 2013 sille tulossopimuksessa asetetut yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet.

Kansainvälisten vertailumittausten tulosten perusteella MIKES on säilyttänyt hyvän asemansa eurooppalaisten metrologialaitosten joukossa. Eurooppalaisissa metrologian tutkimusohjelmissa (EMRP sekä EMPIR) meneillään olevat projektit vahvistavat ja pitävät yllä MIKESin arvostusta korkeatasoisena tutkimuslaitoksena. Korkeatasoinen tutkimus tukee kansallisen mittajärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

MIKES saavutti pääosin toiminnalliselle tuloksellisuudelle asetetut tavoitteet.

Kertomusvuonna maksuperustelain mukaisia tuottoja kertyi kaikkiaan 3,8 milj. euroa (3,9 milj. vuonna 2012). Maksullisen toiminnan vuositulo oli 650 000 euroa, ja sen kustannusvastaavuus ylsi 120 prosenttiin, joka oli 11 prosentin parannus edellisvuodesta. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 117 prosenttia (105 prosenttia vuonna 2012) ja markkinasuoritteiden 125 prosenttia (115 prosenttia vuonna 2012). Julkisoikeudellisten suoritteiden myynti koostui kokonaan akkreditointipalveluista, ja niiden myynti kasvoi vuodesta 2012 johtuen arviointityön lisääntymisestä.

Tulossopimuksessa toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteista saavuttamatta jäi Kajaanin yksikön kalibrointitoiminnan volyyminä koskeva tavoite. MIKES aloitti voiman ja vääntömomentin kalibroinnit Kajaanin yksikössä vuonna 2011, eikä vuodelle 2013 asetettuun tavoitteeseen päästy. Toteuma oli kuitenkin parempi kuin vuonna 2012, sillä vuonna 2013 tavoitteesta jäätin huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2012 (2012: tavoite 250 000 euroa, toteuma 163 200 euroa, 2013: tavoite 300 000 euroa, toteuma 256 000 euroa).

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkisten voimavarojen hallinnan ja kehittämisen osalta MIKES ei saavuttanut kaikkia tavoitteitaan.

Henkilötyövuosimäärä kasvoi edellisvuodesta ja ylitti tulossopimuksen mukaisen tavoitteen 11,6 henkilötyövuodella. Henkilöstön määrän kasvuun vaikuttivat ulkopuolisella rahoituksella toteutettaviin tutkimushankkeisiin palkatut tutkijat sekä Kajaanin yksikön rekrytoinnit. Henkilötyövuosien lisäys on rahoitettu talousarvion ulkopuolisella hankerahoituksella.

Määräaikaisten hankkeiden kasvun myötä myös määräaikaisten työntekijöiden osuus MIKESin henkilöstöstä on noussut viime vuosina. Vuonna 2012 määräaikaisten työntekijöiden osuus oli 30,8 prosenttia, josta se on edelleen noussut vuonna 2013, jolloin se oli

33,3 prosenttia. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti siihen, ettei samoilla henkilöillä ole useita määräaikaista työsopimuksia peräkkäin.

Työtyytyväisyyttä kuvaava indeksi pysyi samana kuin viime vuonna: 3,6/5, mutta haastavaa tavoitetta (4/5) ei kuitenkaan saavutettu.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Tilinpäätös sisältää runsaasti tietoa MIKESin toiminnasta ja antaa ministeriölle riittävät tiedot tulosohjauksen kannalta. Tilinpäätöksessä on vastattu systemaattisesti asetettuihin tulostavoitteisiin ja tietoja on analysoitu. Henkilöstöressurssien käyttö ja vastuualueelle kohdistettujen kustannusten jakautuminen on esitetty kolmelta vuodelta.

Maksullisen ja yhteisrahoitteen toiminnan osalta on esitetty kustannusvastaavuuslaskelmat tavoitteineen sekä vertailutiedot kolmelta vuodelta.

3. Toimenpiteet, joihin MIKESin on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

MIKESin toiminta on ollut hallinnonalan strategisten tavoitteiden mukaista. Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on todennut tilintarkastuskertomuksessaan MIKESin noudattaneen kertomusvuonna talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä.

4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

MIKESin toiminta erillisenä tutkimuslaitoksena lakkaa vuoden 2014 lopussa eikä MIKESin ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä solmita tulossopimusta vuodeksi 2015.

Valtioneuvosto hyväksyi 5.9.2013 periaatepäätöksen valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseksi. Periaatepäätöksen mukaan MIKES ja Teknologian tutkimuskeskus VTT yhdistetään ja niistä muodostuva uusi yksikkö yhtiöitetään. Osana uudistusta MIKESin akkreditointiyksikkö (FINAS) sijoitetaan osaksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa (Tukes). Hallituksen esitys Tutkimuskeskus VTT Oy:stä annetaan toukokuussa 2014 ja sen on tarkoitus astua voimaan 1.1.2015.

Petri Peltonen
osastopäällikkö

Ulla-Maria Wilenius
ylitarkastaja

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Innovaatorahoituskeskus Tekesin tilinpäätöksestä vuodelta 2013

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Tekesin toiminnan vaikutukset toteutuvat pitkällä aikavälillä ja tämän vuoksi Tekesin toiminnan yksittäisen vuoden tuloksellisuuden raportointi ja arviointi on hankalaa. Tässä tilinpäätöskannanotossa vaikuttavuustuloksia on arvioitu tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen lisäksi viimeisimpien vaikuttavuusarviointien tulosten perusteella.

Ministeriön mielestä Tekes on suunnannut toimintaansa entistä enemmän elinkeinoelämää uudistavaksi. Tekes on myös onnistunut tehostamaan toimintaansa ja niukkenevista resursseista huolimatta saavuttanut pääosin tulossopimuksessa asetetut tavoitteet.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Elinkeinoelämän tuottavuus ja uudistuminen

Ministeriö on asettanut Tekesille tavoitteen lisätä riskinottoa ja suunnata rahoitusta entistä enemmän kasvuhakuisille yrityksille ja aiempaa suurempia kehityshyppäyksiä (ns. radikaalit innovaatiot) tavoitteleviin hankkeisiin. Tekesin panostukset kasvuyrityksille ovatkin kasvaneet jo useamman vuoden ajan. Riskinoton lisäys näkyy siinä, että Tekes panostaa erityisesti pieniin, kasvuhakuisiin yrityksiin. Mikroyritysten osuus rahoituksesta on viimeisten viiden vuoden aikana kasvanut kolmanneksella. Tämä rahoituksen painopisteen siirto omalta osaltaan tukee radikaalien innovaatioiden tavoittelua. Tämän ulkopuolella Tekesin tulee kuitenkin laajentaa raportointiaan sen osalta, miten sen toiminta edistää radikaalien innovaatioiden tavoittelua.

Tekesin toiminnan keskeiset tavoitteet liittyvät elinkeinoelämän tuottavuuden parantamiseen ja uudistumiseen. Luotettavan, tieteellisen evidenssin synnyttäminen näiltä alueilta on osoittautunut vaikeaksi. Koska kysyntä näille tiedoille on kuitenkin hyvin suurta ja arviointien menetelmät kehittyvät jatkuvasti, ministeriön mielestä tuottavuusvaikutusten ja uudistumisen seuranta pitäisi jatkossa saattaa vuosittaiseksi. Tietojen raportoinnin ei tarvitsisi olla joka vuosi yhtä laajaa, mutta perustietoja tuotettaisiin vuosittain. Kasvuyritysten vaikutus uudistumiseen tulisi liittää tähän seurantaan. Tieteellisen evidenssin hankkimisen vaikeuden vuoksi ministeriö kannustaa Tekesiä arvioimaan myös eri keinoin toimintansa vaikuttavuutta. Hyvänä esimerkkinä on vuonna 2013 Tekesin julkistama katsaus peliteollisuuden kehityspolusta.

Osaamisten ja verkostojen vahvistuminen

Toimintaympäristön suurten muutosten vuoksi kestävä talouskasvun vauhdittaminen edellyttää myös innovaatiotoimijoilta uusia toimintatapoja ja uudenlaista yhteistyötä.

Tekes on tilinpäätösvuonna valmistellut alkavien yritysten pääomasijoitustoimintaa, joka käynnistyy vuoden 2014 aikana. Toiminnan sovittaminen yhteen Teollisuussijoituksen kanssa on oleellista innovaatiotoiminnan tuloksellisuuden kannalta.

Tekes on osallistunut Team Finland –toimintamallin toteuttamiseen aktiivisesti ja asiakaslähtöisellä tavalla yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa sisältäen niin kansainvälistymispalvelujen palvelukokonaisuuden rakentamisen kuin sen osana kehitettävän Future Watch –ennakointitoimintamallin valmistelun. Future Watch –toimintaan sisältyvien uu-

sien kokeilujen liikkeelle saamisessa on kuitenkin joltain osin ilmennyt hidasteita. Jatkossa on varmistettava suomalaisten innovaatiotoimijoiden riittävä edustautuminen suomalais-yritysten kannalta keskeisillä kasvumarkkinoilla ja innovaatiotoiminnan avainpaikoissa. Ilman riittävää kansainvälistä läsnäoloa Tekesin keskeinen rooli osaamisen välittämisessä maailmalta Suomeen ja suomalaisten toimijoiden kytkemiseksi kansainvälisiin osaamis- ja innovaatioverkostoihin toteutuu rajallisesti.

Tekes osallistui aktiivisesti INKA-ohjelmaan kuuluvien temaattisten painopistealueiden ja keskittymien valintaan mm. kaupunkiseutujen kanssa käytäviin neuvotteluihin ja INKA-johtoryhmän työhön. Ohjelman toimeenpanoa ja rahoitusta Tekes valmisteli yhdessä TEM:n kanssa. Ohjelman aloitusta siirrettiin kuudella viikolla. Viivästyminen ei yksin aiheutunut Tekesistä, mutta rahoitus- ja hallinnointikysymyksiin olisi voitu ennakoivasti myös Tekesissä ohjata enemmän resursseja. Muutoin ohjelman valmistelu on uudessa tilanteessa sujunut hyvin.

SHOK:ien uudistuksessa on päästy hyvin liikkeelle. Tekes on uudistanut SHOK-rahoitusta kilpailua lisäämällä sekä kohdistamalla rahoitusta entistä vahvemmin kansainvälisessä yhteistyössä tehtävään korkeatasoiseen ja poikkialaiseen tutkimukseen. Lisäksi Tekes on teettänyt yhteistyössä SHOK-toimijoiden kanssa SHOK-toiminnan uuden arviointimallin ja –mittarit. Tämä on positiivista kehitystä. Jatkossa kehitettävää on kansainvälisessä yhteistyössä ja SHOK:ien välisen yhteistyön tiivistämisessä. SHOK:t ovat tärkeä väline innovaatiotoiminnan kyvykkyyksien kehittämisessä.

Strategisen tutkimuksen rahoitukseen on valmisteilla uusi väline, minkä vuoksi jatkossa on selkeytettävä Tekesin rahoittaman tutkimustoiminnan asemointi Suomen Akatemian ja strategisen tutkimuksen rahoituksen suhteen. Tekesin tuleekin arvioida, mihin Tekesin tutkimusrahoitus on jatkossa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta perusteltua kohdistaa. Onnistuessaan uusi strategisen tutkimuksen rahoitusväline on myös mahdollisuus saada pidemmän tähtäimen tutkimuksen tulokset tehokkaammin elinkeinoelämän hyödynnettäviksi Tekesin ohjelmien kautta. Tekesin tulee valmistautua tämän hyödyntämispolun kehittämiseen.

Suomen menestyminen EU:n innovaatorahoituksessa on viime vuosina heikentynyt. Tämän vuoksi Tekesin tulee arvioida, miten ohjelmatoiminnassa kytketään kansallisia toimijoita tiiviimmin Eurooppalaisiin tki-verkostoihin.

Ihmisten ja ympäristön hyvinvointia parantavat palvelut, tuotteet ja prosessit

Tekesin vuosittain toteutettavana päämääräselvityksenä oli vuonna 2013 vuorossa Tekesin toiminnan vaikutus ihmisten ja ympäristön hyvinvointiin. Aihe on arvioinnin näkökulmasta hyvin haastava. Aikajänne sekä ympäristö- että terveydenhuollon innovaatioiden kehittämisestä niiden laajamittaiseen käyttöönottoon on erityisen pitkä ja tämän vuoksi tilastollisesti merkittävää yhteiskunnallista vaikuttavuutta on vaikea osoittaa. Tapaustutkimusten perusteella arvioitsijat totesivat, että Tekes on lisännyt erityisesti verkostojen syntyä, yritysten investointeja TKI-työhön ja mahdollistanut ulkopuolisten resurssien käytön ja sitä kautta parantanut projektien tuloksellisuutta.

Ministeriön näkemyksen mukaan Tekes on ottanut vahvempaa roolia myös toimintatapojen kehittämisessä, mikä on oleellista systeemisten muutosten aikaansaamisessa. Fiksu kaupunki –ohjelmassa Tekes on aktivoinut ja tuonut yhteen toimijoita, mm. INKA-

kaupunkeja luomaan yhteistä fiksu kaupunki -visiota. Huippuostajat -ohjelmassa kehitetään myös uusia toimintatapoja ja välineitä erityisesti julkiselle sektorille.

Työelämän kehittämisen vaikuttavuutta Tekes on seurannut työorganisaatioiden kehittämishankkeista hyötyvien työntekijöiden määrällä. Tekes on edistänyt työelämäinnovaatioita, jotka parantavat tuottavuutta ja työelämän laatua TEM:n työelämän kehittämissstrategian 2020 mukaisesti, mutta kehittämistoimet kohdistuvat pienempiin organisaatioihin kuin aikaisemmin. Tämän vuoksi tavoitetta ei täysin saavutettu. Tekesin rooli työelämän kehittämisessä painottuu työorganisaatioiden uudistumiskyvyn edistämiseen ja siksi tavoite onkin siirretty vuoden 2014 tulossopimuksessa elinkeinoelämän uudistumista ja tuottavuuden kasvua kuvaavan vaikuttavuustavoitteen osaksi. Myös vaikuttavuusmittaria uudistetaan vuoden 2014 aikana kuvaamaan paremmin kehittämistoimien tuloksia.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tekes saavutti vuonna 2013 kaikki toiminnalliselle tuloksellisuudelle asetetut tavoitteet. Toiminnan taloudellisuutta kuvaava rahoitustoiminnan kustannusten prosenttiosuus rahoituksesta laski edellisestä vuodesta, (4,8 % vuonna 2012, 4,2 % vuonna 2013) ja parani näin suhteessa tavoitteeseen (< 5,3 %).

Asiakaspalaute Tekesin toiminnasta säilyi edelleen hyvällä tasolla ja ylitti tavoitteet selvästi.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tekes saavutti henkisten voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle asetetut tavoitteet osittain. Vuonna 2013 toteutetusta organisaatiomuutoksesta huolimatta tunnusluvut ovat pysyneet kuitenkin hyvällä tasolla valtion keskiarvoihin nähden. Edellisvuoteen nähden johtamista kuvaavat tunnusluvut ovat hieman nousseet.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeisiin

Tilinpäätös kuvaa lyhyesti ja ytimekkäästi Tekesille asetetun päätavoitteen. Tavoitteesta johdetut kolme keskeistä vaikuttavuustavoitetta ovat loogisia ja muodostavat hyvän perustan arvioida myös toiminnan vaikuttavuutta. Tilinpäätöksessä kuvataan seikkaperäisesti ja monipuolisesti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden eteen tehtyjä ponnistuksia sekä yksittäisiä hankkeita ja toimia.

Kehittäessään vaikuttavuutensa raportointia Tekesin olisi toivottavaa avata toimintansa merkitystä myös yleisemmällä tasolla. Lukijaa kiinnostaa mm. se, miten Tekes katsoo toimintansa niin laadullisesti kuin määrällisestikin vaikuttaneen suomalaisen elinkeinorakenteen kehitykseen. Kansantalouden kasvun kannalta keskeiset toimialat ja elinkeinorakenteen osatekijät voisi pyrkiä tunnistamaan selkeämmin. Samalla tulisi identifoida ja kuvata ne vaikutusväylät, joiden kautta Tekes tavoittelee elinkeinorakenteessa kasvua ja uudistumista sekä arvioida ovatko Tekesin toimet ja resurssit tässä katsannossa oikein kohdennettu ja mitoitettu. Samalla voisi arvioida Tekesin toiminnan vaikutusta talouden eri aloilla, yritysrakenteessa ja miksei myös aluerakenteen kehittymisenkin näkökulmasta. Tehtävä on haastava ja arvioissa on vaikea päästä objektiiviseen totuuteen, mutta toiminnan

kehittämisen ja suuntaamisen kannalta sekä ohjaavan ministeriön näkökulmasta pyrki-
myskin olisi hyödyllinen.

Tilinpäätöksessä on systemaattisesti kuvattu ministeriön asettamien tulostavoitteiden to-
teumat sekä syyt merkittävimpiin poikkeamiin. Tunnusluvut ja vertailutiedot on esitetty
poikkeuksellisesti pääosin vain kahdelta vuodelta. Syynä on se, että vuoden 2013 talous-
arviossa ja Tekesin tulossopimuksessa vaikuttavuusmittareita uudistettiin ja uusien mitta-
reiden vertailutiedot ovat vain vuodelta 2012. Uudistuksen tavoitteena on kuvata aiem-
paa paremmin Tekesin toimintojen vaikuttavuutta aiempien panosmittareiden sijaan.

Toiminnan taloudellisuutta on kuvattu rahoitustoiminnan kustannuksilla suhteessa
myönnettyyn rahoitukseen. Tuottavuutta on kuvattu käynnistyvällä projektivolyymilla
henkilötyövuotta kohden. VTV on tilinpäätöskertomuksessaan todennut esitetyt tiedot
riittäviksi ja oikeiksi.

Maksullista toimintaa Tekesillä ei ollut vuonna 2013, joten siitä ei ole esitetty laskelmaa.
Yhteisrahoitteisesta toiminnasta kustannusvastaavuuslaskelma on esitetty. Tekesin saa-
mat tuotot yhteisrahoitteisista hankkeista vaihtelevat vuosittain ja tämän vuoksi tulosta-
voitetta yhteisrahoitteiselle toiminnalle ei ole asetettu.

3. Toimenpiteet, joihin Tekesin on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantami- seksi

Tekesin toiminta on ollut hallinnonalan strategisten tavoitteiden mukaista. Valtiontalou-
den tarkastusvirasto (VTV) on tilintarkastuskertomuksessaan vuodelta 2013 todennut, et-
tä Tekes on kertomusvuonna noudattanut talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä sään-
nöksiä.

Toimintatapojen uudistaminen ja vaikuttavuuden seuranta edellyttää Tekesiltä jatkuvaa
kehittämistä yhteistyössä muiden innovaatiotoimijoiden kanssa. Elinkeinoelämän uudis-
tumista ja tuottavuuden kehitystä tulee arvioida ja seurata vuosittain. Myös rahoituksen
riskinoton ja tutkimusrahoituksen vaikuttavuuden seurantaan tulee kehittää uusia keino-
ja.

Vuoden 2012 tilinpäätöskannanotossa ministeriö on kehottanut Tekesiä rakentamaan
asiapohjaista viestintää Tekesin toiminnan vaikutuksista sekä esittänyt viestintäyhteistyön
tiivistämistä muiden innovaatiotoimijoiden kanssa. Tekes on yhdessä VTT:n ja TEM:n
kanssa parhaillaan rakentamassa yhteistä viestintäsuunnitelmaa ja tavoitteena on paran-
taa juuri innovaatiotoiminnan tulosten viestintää.

4. Mihin toimenpiteisiin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tämä arviointi otettiin huomioon, kun työ- ja elinkeinoministeriön talousarvioesityksessä
asetettiin alustavia tulosmittareita Tekesille vuodelle 2015.

Helsingissä, 14.5.2014

Petri Peltonen
osastopäällikkö

Petri Lehto
teollisuusneuvos

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Matkailun edistämiskeskuksen tilinpäätöksestä vuodelta 2013

Matkailun edistämiskeskuksen (MEK) tärkein tehtävä on Suomen matkailumaakuvan edistäminen ulkomailla. Muita keskeisiä tehtäviä ovat tuotekehityksen ja tuotteistamisen edistäminen sekä markkinatiedon hankinta ja välittäminen. Toiminta kehittää matkailuyri-
tysten kansainvälistymisvalmiuksia sekä tukee tuotteiden ja palveluiden markkinointia ja myyntiä.

Ulkomailta Suomeen suuntautuva matkailu jatkoi suotuisaa kehityskulkuaan vuonna 2013, joka oli jälleen ennätysvuosi. Kasvuvauhti ei tosin ollut edellisvuoteen verrattuna huomattava.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Kokonaisuudessaan MEK menestyi toiminnassaan vuonna 2013 lähes asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Pienillä poikkeamilla ei ole ollut toimintaan suuria vaikutuksia. Loppuvuonna 2013 saatu tieto MEK:n lopettamisesta virastona ja matkailun edistämistoiminnan siirtämisestä Finpro ry:n vaikutti ennen kaikkea tulevan toiminnan suunnitteluun ja tulevaisuuden hahmottamiseen. Yhdistyminen ja siihen liittyvät kysymykset askarruttivat myös matkailuelinkeinoa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tulosopimuksessa esitettyjen yhteiskunnallisten vaikuttavuusmittarien tavoitteet, joihin MEK:n toimenpiteillä on osittainen vaikutus, ovat toteutuneet. Rajahaastattelututkimuksen loppumisen vuoksi osa mittareiden tunnusluvuista on tosin vain arvio toteutuneesta.

Matkailun elinkeinopoliittinen asema vahvistui TEM:n määriteltyä matkailu strategiseksi kasvualaksi sekä elinkeinoministerin lanseerattua matkailun kärkihanke. MEK osallistui kärkihankkeen ensivaiheessa tehtyyn tulevaisuuden skenaariotyöhön. MEK:n tueksi muodostettu "Advisory Board", johon kuuluu suurimpien puolueiden kansanedustajia, järjestöjohtajia ja muita yhteiskunnallisia vaikuttajia, toimii hyvänä verkostoitumisen ja vaikutamisen väylänä.

Tulevalla MEK:n ja Finpron toimintojen yhdistämisellä sekä Team Finland – toimintamallilla haetaan vahvempaa vaikuttavuutta sekä synergiaetuja matkailualan ja muiden toimialojen kansainvälistymisessä. MEK:n on tärkeää nähdä tulevaisuudessa itsensä aktiivisena osana tätä kansallista yhteistoimintaa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Asetettujen tavoitteiden mukaisesti määrärahoja on käytetty vähintään 50 % matkailumaakuvan edistämiseen. Tuotekehityksen ja tuotteistamisen edistämiseen käytettiin kaksinkertainen määrä rahaa verrattuna asetettuun tavoitteeseen, joka on perusteltua kilpailukyvyyn ja laadukkaaseen matkailutarjonnan näkökulmasta.

Asiakastyytyväisyyteen liittyvissä osa-alueissa ei ole kaikilta osin saavutettu tavoitteita. Oman toiminnan kehittämisessä erityistä huomiota tulisi kiinnittää päätehtävän mukai-

seen markkinointitoimenpiteiden asiakastytyväisyyteen. Muun muassa markkinointisuunnitelman uudistustyö keskeytettiin tulevan yhdistymisen johdosta.

Maakuva- ja tuotemarkkinointi on toteutunut tulossopimuksessa esitettyjen tavoitteinen mukaisesti. MEK:n rahoitusosuus oli yritysten kanssa totutettavissa tuotekampanjoissa ja messuosallistumisissa suurempi kuin tavoitteeksi asetettu 50% - 50% asetelma. Asetettua tavoitetta ei ole kuitenkaan syytä laskea tulevaisuudessa. Online-medioiden osalta asetettut tavoitteet ylitettiin merkittävästi, samoin kokous- ja kongressitoiminnan. Myös PR & media-matkojen osalta vierasmäärät ylittyivät.

Eduskunnan myöntämä yhden miljoonan euron lisämääräraha mahdollisti kehitystoimenpiteiden aloittamisen (hyvinvointimatkailu) ja markkinointitoimenpiteiden (talvimatkailu) vahvistamisen Venäjällä. Yhteistyökumppaneita ja vastinrahoitusta on kertynyt jo ensimmäisenä vuonna kiitettävästi. Toimenpiteet jatkuvat vuonna 2014.

Kehittämisstrategioiden päivitystyö käynnistettiin vasta loppuvuodesta 2013 ja se jatkuu vuoden 2014 alkupuolella. Tutkimustoimintaa toteutettiin suunnitellun mukaisesti.

Laatutoniin ei saatu tavoiteltua määrää yrityksiä mukaan. Laatutyön jatkaminen ja kehittäminen on tulevien vuosien haaste ja työ vastaa osaltaan matkailuyritysten kansainvälistymisvalmiuksien parantamiseen.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkisten voimavarojen hallinnan ja kehittämisen osalta saavutetuissa tuloksissa on tavoitteisiin verrattuna poikkeamia. Tulevan yhdistymisen läpivieminen mahdollisimman jouhevasti erityisesti henkilöstön osalta on yksi tuloksellisuuden avaintekijä. Huomiota tulee kiinnittää kokonaisuudessaan henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen. Erittäisesti osaamisen kehittyminen ja uudistuminen sekä innostava johtaminen ja esimiestyö tulisi pitää kehitystoimenpiteiden keskiössä.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Tilinpäätös sisältää runsaasti tietoa MEK:n toiminnasta ja antaa ministeriölle pääosin riittävät tiedot tulosohtauksen kannalta. Tilinpäätöksessä on vastattu systemaattisesti asetettuihin tulostavoitteisiin ja osaa tiedoista on analysoitu.

Mittarien tunnusluvut on esitetty usealta vuodelta vertailun helpottamiseksi. Huomioitavaa on, että rajahaastattelututkimuksen lopettaminen vaikuttaa tietojen saantiin ja sitä myöten joihinkin tavoitemittareihin.

3. Toimenpiteet, joihin matkailun edistämiskeskuksen on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

MEK:n toiminta on ollut TEM:n konsernistrategiasta johdettujen tavoitelinjausten mukaista. Valtiontalouden tarkastusvirasto on lausunut tarkastuksen perusteella, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Tilintarkastuskertomuksessa todetaan kehittämiskohteita, joihin MEK:n tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tulevan yhdistymisen johdosta mainitut asiat on syytä tiedostaa, mutta niiden johdosta ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä erillisiin toimenpiteisiin vaan varmistaa ensisijaisesti integraatio uuden organisaation käytänteisiin.

4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö seuraa kehittämistoimenpiteiden etenemistä ja MEK:n toimintaa koskevat arviot ja palautteet huomioidaan myös alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2015.

Ministeriö on ylläesitettyssä tilinpäätöskannanotossaan todennut, että MEK on onnistunut saavuttamaan valtaosan asetetuista tavoitteista. Ministeriö hyväksyy MEK:n tuloksen tässä muodossaan.

5. Matkailun edistämiskeskuksen toiminnan kannalta keskeiset uudistukset

Matkailun edistämiskeskus virastona lakkautetaan vuoden 2014 aikana ja MEK:n toiminnot yhdistyvät osaksi Finpro ry:tä vuoden 2015 alusta alkaen. Uudistuksen johdosta myös MEK:n ohjaus- ja raportointijärjestelmä uudistetaan syksyn 2014 aikana.

Helsingissä 12.5.2014

Petri Peltonen
Osastopäällikkö

Pihla Väänänen
Tulosvastaava

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksestä vuodelta 2013

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) toimii kilpailu- ja kuluttajapolitiikan toteuttamista, markkinoiden toimivuuden varmistamista, kilpailulain (948/2011) ja EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa sekä kuluttajan taloudellisen ja oikeudellisen aseman turvaamista varten. Kuluttaja-asioiden vastuualueen ylijohdaja toimii kuluttaja-asiamiehenä.

Vuosi 2013 oli Kilpailu- ja Kuluttajavirastosta yhdistetyn uuden viraston ensimmäinen toimintavuosi. Toimintojen vakiinnuttaminen ja virastojen eri järjestelmien yhdistäminen sujuivat pääasiassa suunnitelmien mukaisesti. Yhteisen palkkausjärjestelmän kehittäminen ei kuitenkaan onnistunut suunnitelmien mukaisesti. Viraston tuottavuutta heikensi virastojen yhdentymiseen liittyvät kerta-luonteiset kustannukset ja yhdistymiseen liittyviin hankkeisiin käytetty työaika.

Virasto yhdentymiskehityksen kannalta keskeinen strategiatyö eteni suunnitellulla tavalla, vaikka strategian lopputyöstäminen ja jalkauttaminen jäivät seuraavalle vuodelle. Toiminta kytkeytyi hyvin TEM:n konsernistrategian tavoitelinjauksiin 1 (korkean arvonlisän, kasvavan ja vientiin suuntautuvan yritystoiminnan edistäminen ja 4 (rakenteelliset esteet) sekä terveen kilpailun edistämishjelmaan ja kuluttajapoliittiseen ohjelmaan.

Virasto onnistui kiellettyjen kilpailurajoitusten paljastamisessa suuntaamalla resursseja kartellien vastaiseen työhön tekemällä neljä laajaa tarkastusta kartelli- ja muissa kilpailunrajoitusasioissa. Lisäksi käynnissä oli myös kolme laajaa kartelliselvitystä. Päivittäistavarakauppaa koskevaan kilpailulain muutoksen voimaantuloon ja toimeenpanoon valmistaututtiin hyvin. Kilpailuneutraliteettia koskeviin säädösmuutoksiin vastattiin perustamalla kilpailuneutraliteettitoiminto. Kuluttajien mahdollisuutta vaihtaa palvelujen tarjoajaa edistettiin puuttamalla yritysten käyttämiin sopimusehtoihin, missä erityisenä kohteena olivat finanssi- ja viestintäpalvelut. Virasto laati sovitusti ministeriölle selvitykset sekä kuluttaja-asiamiehen nykyisen keinovalikoiman toimivuudesta ja uudistamistarpeista että valmismatkaliikkeiden vakuusjärjestelmän uudistamisesta. Kuluttaja-lehden tuottaminen kilpailutettiin suunnitellusti ja siirrettiin vuoden 2014 alusta liikkeenluovutuksena Kuluttajatietoisuuden edistämisyhdistys ry:lle.

Viraston kilpailu- ja kuluttajavastuualueiden tuotosten ja laadunhallinnan tunnusluvut eroavat toisistaan. Kilpailun vastuualueella kaikissa tuotosten ja laadunhallinnan toteutumisissa jäätiin tavoitteesta. Vaikka yli kolme vuotta käsittelyssä olleiden kilpailunrajoitustapausten lukumäärä aleni edellisvuodesta kolmella, niitä oli edelleen 6 (tavoite 0). Myös ratkaisupyyntöjen käsittelyajat olivat kaukana tavoitteesta. Sidosryhmien arviot olivat kauttaaltaan alle asetettujen tavoitteiden. Kuluttaja-asioiden vastuualueella saavutettiin asetetut tunnusluvut hyvin ja monessa tapauksessa ne ylitettiin reippaasti. Kuluttaja-lehden tuotot kasvoivat, mutta kannattavuustavoite jäi silti saavuttamatta. Valmismatka-valvonnan maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuustavoite (100 %) sen sijaan jäi aiempien vuosien tapaan hyvin alhaiseksi, vain 66 %:iin.

Henkilötyövuosissa tavoite alitettiin 3,9 henkilötyövuodella. Suunnitellut henkilötyövuodet eivät toteutuneet sen paremmin kilpailun kuin kuluttaja-asioiden vastuualueella. Kil-

pailuvalvonnan tavoitteena oli 55 henkilötyövuotta, joista toteutui 51,2 ja kuluttajaoikeudellisen valvonnan taloudellisten hyvityksen alueella tavoitteena oli 26 henkilötyövuotta ja toteutuma oli 32,2 henkilötyövuotta. Huomiota kiinnittää se, miksi kilpailun vastuualueella ei rekrytoitu uutta työvoimaa, kun kaikkien eri vaikuttavuusluokkaan kuuluvien ratkaisupyyntöjen käsittelyaikojen mediaanit kasvoivat. Alue- ja paikallishallinnon ohjauksessa sen sijaan selvittiin runsaalla kolmasosalla asetusta tavoitteesta.

Henkisten voimavarojen hallinnassa ja kehittämisessä on selviä puutteita. Sairauspoissaolopäivien määrä henkilötyövuotta kohden on suurempi kuin kummassakaan virastossa aiemmin. VM-Barossa sekä johtamisen indeksi että työtyytyväisyysindeksi on alempi kuin kummassakaan virastossa aiemmin. Myös inhimillisen pääoman kehittämisen tavoitteet jäivät kauttaaltaan asetettuja tavoitteita alemmiksi.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeisiin

KKV:n toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä esitetyt tiedot ovat riittävät ja niiden avulla on mahdollista muodostaa käsitys toiminnan kehityksestä ja tulostavoitteiden saavuttamista. Vuotta 2013 koskevassa tilintarkastuskertomuksessa Valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ole huomauttamista sen toimintaan.

3. Toimenpiteet, joihin viraston ja ministeriön on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Toiminta on kehittynyt pääosin vuoden 2013 tulossopimuksessa sovitun mukaisesti. Henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen tulee jatkossa panostaa. Johtamista, työtyytyväisyyttä ja sidosryhmätoimintaa tulee kehittää. Lisäksi palkkausjärjestelmän valmistumista tulee kiirehtiä. Huomiota tulee kiinnittää myös henkilöresurssien oikeaan sijoittumiseen. Valmistuskarekisterin suoritteiden kustannusvastaavuus tulee saada 100 % tasolle, mihin virastolla on realistiset mahdollisuudet päästä, koska viraston maksuasetusta on muutettu vuonna 2014.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 2014

Pekka Timonen
Ylijohdaja

Eeva-Liisa Koltta-Sarkanen
Neuvotteleva virkamies

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Patentti- ja rekisterihallituksen tilinpäätöksestä vuodelta 2013

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) toiminta perustuu virastosta annettuun lakiin ja asetukseen sekä teollisoikeuksia ja rekisteritoimintaa koskevaan sääntelyyn. Normisto määrittelee viraston tehtävän ja sen toiminnan pääasialliset puitteet. Toiminnan tärkeä taloudellinen lähtökohta on nettobudjetointi eli toiminnasta perittävien maksujen tulee olla kustannusvastaavia (pl. yhdistysrekisteri).

Toiminnan tuottojen ja kulujen erotus on n. 960 000 euroa negatiivinen, mikä katettiin viraston talousarviomäärärahalta, työ- ja elinkeinoministeriön myöntämällä tuottavuusmäärärahalta ja vuoden 2012 siirtomäärärahalta. Alijäämä muodostui pääosin viraston tietojärjestelmien kehittämisestä sekä yhdistys- ja säätiöasioiden säädöspohjaisesta alikatteisuudesta. Tuotot kasvoivat edellisvuodesta noin 2 miljoonaa ja kokonaiskulut kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,6 miljoonaa euroa. Suurinta kasvu oli ulkopuolisten palvelujen ostoissa, ja henkilöstökuluissa. Vuodelta 2013 siirtyy seuraavalle vuodelle siirtomäärärahana noin 2,6 miljoonaa euroa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.

Ensimmäisenä tulostavoitteena oli, että PRH edistää uutta ja kasvavaa yritystoimintaa. Tavoitteen saavuttamisen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat toimivat yritysten ja yhteisöjen rekisteröintimenettelyt sekä teollisoikeuksien suojaa koskevien hakemusten asiantunteva ja joutuisa käsittely. Asiakastytyväisyys säilyi hyvällä tasolla ja sähköisten palvelujen käyttö kasvoi edellisvuodesta. Tulossopimuksessa asetetut käsittelyaikatavoitteet saavutettiin merkittävältä mutta ei kaikilta osin (ks. jäljempänä ”tuotokset ja laadunhallinta”).

Toisena tulostavoitteena oli, että PRH on kansainvälisesti ja kansallisesti arvostettu yritysten tunnusmerkkien sekä keksintöjen yksinoikeuksien myöntäjä. Patentti- hyödyllisyysmalli-, tavaramerkki-, ja mallioikeushakemusten määrät vähenivät taloudellisen taantumän myötä. Keskeiset käsittelyaikaa mittaavat tunnusluvut olivat hyvällä tasolla ja PRH:n hakemuskäsittelyn asiantuntemus perustuu laatujärjestelmiin, (esim. ISO 9001 laatustandardi), minkä lisäksi PRH on osallistunut laadun kehittämistä koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön.

Kolmantena tulostavoitteena oli, että PRH on julkishallinnon sähköisen asioinnin edelläkävijä. Tavoitteen toteutumisesta mitattiin sähköisen asioinnin osuudella, mikä lähes kaikissa PRH:n rekisteripalveluissa kehittyi vuonna 2013 myönteisesti. Sähköisten palvelujen käyttö PRH:n palveluissa kasvoi 7,9 prosenttia. Sähköisten patenttihakemusten ja yhdistysrekisteri-ilmoitusten osuudelle asetetut tavoitteet saavutettiin ja myös kaupparekisteri-ilmoituksissa päästiin varsin lähelle tavoitetta. Sähköisten tavaramerkkihakemusten osuus jäi alle tavoitteen, vaikka kehitys oli kuitenkin myönteistä.

Neljäntenä tulostavoitteena oli, että PRH:n ylläpitämät yritys- ja yhteisötiedot ovat koko yhteiskunnan tehokkaassa käytössä. PRH:n rekisteritiedot ovat jo suurelta osin avoimesti ja kattavasti saatavilla Internetin kautta. Vuonna 2013 erityisesti YTJ-tietopalvelun käyttö kasvoi edellisvuodesta (19,3 miljoonaa hakua vuonna 2013). PRH käynnisti vuonna 2013 avoimen tiedon projektin, jossa pilottihankkeena on rakentaa sähköiset rajapinnat YTJ:ään sekä kaupparekisterin kuulutuspalveluun vuoden 2014 aikana. Tietopalvelumaksuja sopeutettiin tavoitteen mukaisesti tekemällä PRH:n maksuja koskevaan asetukseen tarvittavat muutokset valtion ja kunnan viranomaisille tehtävien tietoluovutusten maksuttomuudesta. Lisäksi maksujen muutoksilla kannustetaan yhdistysrekisterin ja tavaramerkkilinjan asiakkaita sähköiseen asiointiin.

Kokonaisuutena arvioiden kaikki yhteiskunnalliselle vaikuttamiselle asetetut tavoitteet saavutettiin vuonna 2013.

Toiminnallinen tuloksellisuus.

Käsittelyprosessien tuottavuus kasvoi 1,3 prosenttia tavoitteen ollessa 2 prosenttia. Yksikkökustannukset nousivat 2,4 prosenttia tavoitteen ollessa enintään 2 %. Asetettuja tavoitteita ei siis täysin saavutettu, vaikka kehitys oli toivotun suuntaista. Yksikkökustannusten nousu johtui lähinnä siitä, että suoritteiden tuottamiseen käytettävien kustannusten määrä kasvoi, vaikka suoritteiden määrä pysyi ennallaan.

Kustannusvastaavuuden osalta tavoitteet saavutettiin seuraavasti (luvut prosentteja): julkisoikeudelliset suoritteet: (tavoite 100, toteutunut 102) ja liiketaloudelliset suoritteet (tavoite 100, toteutunut 89). Alle omakustannusarvon hinnoiteltavien suoritteiden osalta tavoitteena oli, että alijäämä saa olla enintään talousarviossa myönnetyn määrärahan suuruinen (1 434 000 euroa) Alijäämä oli tätä suurempi, 1 753 000 euroa. Kustannusvastaavuudelle asetetut tavoitteet eivät ole taloudellisen tuloksen maksimointiin tähtäviä, vaan heijastavat myös hinnoitteluun liittyviä yhteiskunnallisia tavoitteita. Näin ollen tavoitteiden toteutuminen tältä osin on lähinnä hinnoittelun tarkkuuden arviointia, jota hinnoittelun tekniset haasteet huomioiden voidaan pitää hyvänä. Säätiövalvonnan osalta tulokseen on vuonna 2013 vaikuttanut säätiövalvonnan rahoituksen säädöspohjainen alikatteisuus.

Henkilötyövuosia kertyi vuonna 2014 yhteensä 416,4 htv . Tulossopimuksen mukainen tavoite 425 htv siis saavutettiin. Voidaan todeta, että PRH:n tuottavuustavoitteita on edelleen toteutettu määrätietoisesti.

Tuotokset ja laadunhallinta.

Vuonna 2013 PRH:n asiakastytyväisyys säilyi hyvällä tasolla (toteuma 4/5). Tavaramerkkihakemusten käsittelytavoite ylitettiin, samoin yritys kiinnitysten käsittelytavoite. Lisäksi yhdistysrekisterille asetettu käsittelytavoite saavutettiin. Myös kansallisten patenttihakemusten käsittelytavoitteet saavutettiin, ja PCT – hakemuksia koskevassa tavoitteessa saavutettiin merkittävä parannus, vaikka tavoitteesta edelleen jäätin hieman. Kaupparekisteri-ilmoitusten käsittelyaika piteni edellisvuodesta ja tavoitetta ei saavutettu. Tähän on vaikuttanut sähköisten hankkeiden käyttöönoton valmistelu, joka on sitonut resursseja.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.

Vuodelle 2013 asetetuissa henkisten voimavarojen hallintaa koskevissa mittareissa tulostavoitteet saavutettiin. Työtyytyväisyys nousi edellisvuodesta (tavoite 3,6, toteuma 3,8), samoin tyytyväisyys johtamiseen (tavoite 3,6, toteuma 3,8) ja työn innostavuus ja työssä koettu ilo (tavoite 3,7, toteuma 3,8). Yleisesti ottaen tulokset ovat parantuneet edellisvuodesta ja 2013 osalta kaikki henkisten voimavarojen hallinnalle asetetut tavoitteet saavutettiin.

Positiiviset onnistumiset

Asiakastytyväisyys ja keskeiset palvelukykyä kuvaavat mittarit olivat yleisesti ottaen hyvällä tasolla. Patenttihakemusten käsittelyä kuvaavat mittarit (käsittelyaika, 1. tekninen välipäätös sekä PCT tutkimukset) paranivat edellisvuodesta. PRH:n palveluiden ja toimintaprosessien sähköistäminen eteni vuoden 2013 kuluessa suunnitellun mukaisesti. Kaupparekisterin sähköisen käsittelyjärjestelmän (NOVUS) liittyvät työt etenivät myös hanke-suunnitelman mukaisesti. Sähköisen asiointin osuus sekä sähköisten tietopalvelujen käyttö on kasvanut edelleen edellisvuodesta. PRH on nettobudjetoituna virastona varsin hyvin kyennyt ennakoimaan toiminnan kustannuskehitystä ja hinnoittelemaan palvelunsa taloudellisesti oikein. PRH on myös ryhtynyt toimenpiteisiin VTV:n vuotta 2012 koskevasa tilintarkastuskertomuksessa annetun maksujen kohdentamista koskevan huomautuksen johdosta.

Negatiiviset poikkeamat

PRH:n tuottavuus ja taloudellisuus ei kehittynyt aivan tavoitteen mukaisesti. Tämä on kuitenkin hyväksyttävää ottaen huomioon, että tuottavuutta edistäviä sähköisiä palveluja saadaan merkittävältä osin käyttöön vasta vuosien 2014 ja 2015 kuluessa. Kaupparekisteri-ilmoitusten ja yritys kiinnityshakemusten käsittelyajat pitenevät myös edellisvuodesta, mikä johtui pääasiassa uuden käsittelyjärjestelmän (NOVUS) käyttöönoton valmistelusta.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

PRH:n toimintaa ohjataan budjettimenettelyssä ja hallinnon alaa koskevassa lainsäädännössä. Toimintaa seurataan suhteellisen harvoilla, mutta keskeisiksi koetuilla mittareilla. Toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä esitetyt tiedot vuodelta 2013 ovat riittävät ja niiden avulla on mahdollista muodostaa käsitys toiminnan kehityksestä jatkossa ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Käytössä olevat tuottavuus-, taloudellisuus- ja käsittelyaikatavoitteiden toteutumista todentavat mittarit toimivat tarkoituksenmukaisina välineinä tulostavoitteiden saavuttamisesta. Tulostavoitteiden tavoitetasojen asettaminen on erityisen haasteellista, koska PRH:n kysyntä reagoi hyvin herkästi taloudellisen toimintaympäristön muutoksiin. Asia edellyttää jatkuvaa huomion kiinnittämistä ja ennakoimista.

3. Toimenpiteet, joihin yksikön on ryhdyttävä ja joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Viraston säätiövalvonnan alijäämän kattamiseksi on vuoden 2014 alusta lukien otettu käyttöön uusi veroluonteinen säätiön valvontamaksu, jolla korvattiin aiempi vuosiselvityksen käsittelymaksu. Maksun vaikutuksia alijäämän kattamiseksi on syytä arvioida seuraavan tilinpäätöksen yhteydessä. Seurannan tarvetta aiheuttavat myös mittavat tietojär-

jestelmähankkeet (Novus ja YTJ) joiden käyttöönotto tapahtuu asteittain vuosien 2014 ja 2015 kuluessa.

Pekka Timonen
Ylijohtaja

Antti Riivari
Hallitusneuvos

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Kuluttajatutkimuskeskuksen tilinpäätöksestä vuodelta 2013

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Kuluttajatutkimuskeskuksen (KTK) tavoitteena on vaikuttaa tutkimuksellaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja kehitykseen sekä kuluttajien elämään. Tavoitteena on olla arvostettu toimija, jonka osaamiselle on kysyntää.

KTK:n toimintaan vaikutti merkittävästi valtioneuvoston syyskuussa 2013 tekemä periaatepäätös, jonka mukaisesti KTK siirtyy Helsingin yliopiston yhteyteen vuoden 2015 alusta alkaen. Koska KTK siirtyy pois työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta, päätettiin vuonna 2013 siirtää viisi henkilöä ja 350 000 euroa Kilpailu- ja kuluttajavirastoon vuoden 2014 alusta alkaen vahvistamaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston tutkimus- ja analyysikapasiteettia.

Tuleva siirto yliopiston yhteyteen heijastui suoraan KTK:n henkisten voimavarojen hallinnassa ja kehittämisessä. Valtiovarainministeriön työtyytyväisyysbarometrissä jäätiin selkeästi alle tavoitteen eikä edellisen vuoden tasoa saavutettu. Työn innostavuus ja siinä koettu ilo kuitenkin pysyivät samalla tasolla.

KTK:n toiminta kehittyi tulossopimuksen päätavoitteiden mukaisesti. KTK otti sovitusti vuonna 2013 käyttöön uuden strategiansa ja huomioi hallitusohjelman, konsernistrategian ja kuluttajapoliittisen ohjelman painotukset. KTK laati hallituskauden puolivälissä kuluttajapoliittisen katsauksen ja hyödynsi komission tulostauluaineistoa kansallisiin tarpeisiin. Yhteistyö Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja TEM:n kanssa oli toimivaa. Julkaisuohjelmaa ei uudistettu tulevan organisaatiomuutoksen vuoksi.

KTK jatkoi tutkimushankehakuja kehittämistä ja otti käyttöön aiempaa järjestelmällisemmin tutkimuksen suunnittelun ja seurannan työkaluja. Sen sijaan systemaattista palautteen keräämistä ei ole organisoitu tutkimushankkeen päättymisen jälkeen. KTK on kehittänyt tutkimushankkeiden onnistumiselle palautejärjestelmän, jota voidaan käyttää hanketoiminnan kehittämiseen. Siitä ei kuitenkaan ilmene suoraan esimerkiksi tutkimuksen hyödynnettävyys.

Suoritemäärä henkilötyövuotta kohden jäi alle tulosopimuksessa asetetun tavoitteen. Vertaisarvioitujen julkaisujen ja pidettyjen esitelmien määrä sen sijaan ylitti tavoitteet. Julkaisuissa korostuivat kansainväliset hankkeet ja esitelmissä tieteelliset foorumit, mikä tukee KTK:n siirtymistä yliopiston yhteyteen.

KTK:lla on toimivat yhteistyöverkostot. Tästä esimerkkinä mediayhteistyö, mikä näkyi asiantuntija-artikkelisarjoina ja runsaina mediayhteydenottoina.

Rahoitus yhteisrahoitteiseen toimintaan lisääntyi vuodesta 2012 noin 60 000 eurolla. Suurin osa tutkimusrahoituksesta tuli Tekesiltä ja Suomen Akatemialta, vaikka niiden rahoitusosuudet pienenevät vuoteen 2012 verrattuna. Suurin osa budjettirahoituksesta on aiempien vuosien tapaan sidottu yhteisrahoitteisten hankkeiden kautta omarahoitusosuuksiin ja hankehakuihin sekä niihin liittyviin valmisteluihin. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuustavoite ylitti lähes 13 prosentilla tulossopimuksessa asetetun tavoit-

teen. Myös tutkimustoiminnan osuus kokonaiskustannuksista ylitti reilusti tulossopimuksen tavoitteet ja tietopalvelun kustannukset alenivat entisestään. Julkaisujen verkkojulkaisemisessa on edelleen kehittävä, koska 14 % julkaisuista julkaistiin vielä paperimuodossa, vaikka tavoitteena oli, että kaikki julkaisut ovat verkkojulkaisuja.

KTK:n maksullisen toiminnan tuotto ylitti moninkertaisesti asetutun tavoitteen, mikä oli pääosin tulosta yhdestä hankkeesta, jossa ei ollut lainkaan KTK:n omarahoitusosuutta. KTK:n tuloarvio ylittyi 28 prosentilla, mikä osoittaa sitä, ettei tuleva fuusioituminen ole herättänyt luottamuspulaa sopimuskumppaneissa. Edelliseltä vuodelta siirtyvä määräraha kasvoi toiminta-vuonna 30,2 %:iin (2012, siirtyvä määräraha oli 22,6 %) bruttomenoista. Osa siirtyvästä rahasta on eri hankehauista saatua hankerahoitusta ja osa käytetään hankkeiden valmisteluun ja suunnitteluun. Lisäksi KTK on varautunut yliopiston yhteyteen siirtymisestä aiheutuviin ylimääräisiin kustannuksiin.

Henkilötyövuosien määrä ylitti hieman tulossopimuksen mukaisen (37 htv) tavoitteen olleen 38,3 henkilötyövuotta, mikä johtui lähinnä määräaikaisen henkilöstön palkkauksesta, mitä voidaan pitää hyvänä organisaation muutostilanteessa.

Yhteenvedon voidaan todeta, että KTK:n toiminta on kehittynyt myönteisesti huolimatta loppuvuodesta 2013 käynnistyneestä fuusiosta Helsingin yliopiston kanssa. Toiminta on tulossopimuksen mukaista ja KTK:n on saavuttanut pääosin tulostavoitteensa.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeisiin

KTK:n toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä esitetyt tiedot ovat riittävät ja niiden avulla on mahdollista muodostaa käsitys toiminnan kehityksestä ja tulostavoitteiden saavuttamista. Vuotta 2013 koskevassa tilintarkastuskertomuksessa Valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ole huomauttamista sen toimintaan.

3. Toimenpiteet, joihin yksikön ja ministeriön on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Toiminta on kehittynyt vuoden 2013 tulossopimuksessa sovitun mukaisesti, ja aikaisemmissa arvioinneissa esitetyt näkemykset on otettu huomioon toiminnan kehittämisessä. KTK:n tulee huolehtia henkilöstön työhyvinvoinnista muutosprosessin aikana sekä pyrkiä varmistamaan henkilöstön työpaikat nykyisin ehdoin.

Helsingissä 12 päivänä toukokuuta 2014

Pekka Timonen
Ylijohtaja

Eeva-Liisa Koltt-Sarkanen
Neuvotteleva virkamies

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tilinpäätöksestä vuodelta 2013

1 Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vuonna 2013 Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) toimintaa leimasi edelleen uudistuneen ja laajentuneen toiminnan vakiinnuttaminen. Toimintavuoden loppupuolella Tukesin tehtäväksi keskitettiin vielä kemikaalien markkinavalvontatehtävät.

Teknisen turvallisuuden ja luotettavuuden osalta toimintavuosi oli pitkän aikavälin tavoitteiden mukainen. Turvallisuustasoa kuvaavat indikaattorit osoittivat myönteistä kehitystä. Myös yritysten ja muiden toiminnanharjoittajien sekä kansalaisten turvallisia toimintatapoja kuvaavat indikaattorit osoittavat pääosin myönteistä kehitystä. Rekisteröityjen painelaitteiden määräaikaistarkastusten kattavuutta kuvaavan indikaattorin arvo laski jonkin verran 81 %:iin. Tältä osin ei saavutettu 90 %:n tavoitetta. Indikaattorin arvo 81 % merkitsee sitä, että lähes joka viidettä painelaitteen määräaikaistarkastusta ei tehdä lainsäädännössä edellytetyssä määräajassa. Ministeriön näkemyksen mukaan tätä tasoa ei pidemmällä tähtäimellä voi pitää hyväksyttävänä.

Vuonna 2013 talouden epävakaus on näkynyt teollisuudessa siten, että eräissä tapauksissa toiminta on lopetettu hallitsemattomasti ja yhteiskunnan varoja on jouduttu käyttämään ympäristö- ja henkilöturvallisuuden varmistamiseen. Näiden tapausten sekä räjähdetehtaalla tapahtuneen vaaratilanteen johdosta Tukes on tarkistanut valvontamenetelyjään ja ryhtynyt käyttämään aiempaa herkemmin hallinnollisia pakkokeinoja. Ministeriö pitää tätä valvontatoiminnan terävöittämistä tarpeellisena ratkaisuna.

Vaatumustenvastaisten tuotteiden määrä markkinoilla on Tukesin valvontahavaintojen perusteella lisääntynyt. Vuonna 2013 yli 400 vaarallista tuotetta poistettiin markkinoilta.

Tukes osallistui laajasti ministeriöiden apuna toimialansa lainsäädäntöhankkeisiin ja saavutti lainsäädännön kehittämiseen liittyvän vaikuttavuustavoitteensa. Tukes on laatinut tulostavoitteen mukaisesti antamiensa ohjeiden päivityssuunnitelman ja aloittanut ohjeiden päivityksen.

Tukesin toiminta on ollut Tukesia ohjaavien hallinnonalojen strategioiden mukaista. Tukes on saavuttanut pääosin tulostavoitteensa vuonna 2013.

Toiminnallinen tehokkuus

Taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevat tavoitteet toteutuivat pääosin. Kokonaistuottavuusindeksin arvo oli 99 (109 vuonna 2012).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudelle asetettu tavoite saavutettiin osittain. Nettobudjetoidun kemikaalirekisterin kustannusvastaavuus toteutui, mutta julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus jäi alle tavoitteen. Pääosin julkisoikeudellisten suoritteiden alijäämä johtui kaivostoiminnan lupakäsittelyn siirtymävaiheesta. Maksut pe-

rustuvat asian vireille tuloaikana voimassa olleisiin maksusäännöksiin, jotka eivät kata nykyisiä kustannuksia. Tilanne tulee näkymään vielä vuonna 2014.

Valvontatoiminnan osuus Tukesin toiminnasta on edelleen merkittävä 77 % (80 % v. 2012). Viestinnän 8 % (6 % v. 2012) ja kehittämistoiminnan 15 % (14 % v. 2012) osuudet kasvoivat jonkin verran, mitä voidaan pitää myönteisenä kehityssuuntana. Valvontamenettelyjä yhtenäistettiin ja kehitettiin edelleen riskiperusteista, dokumentoitua menettelytapaa.

Käsittelyaikatavoitteita ei kaikilta osin saavutettu. Erityisesti kuulemis- ja lausuntomenettelyä edellyttävien lupien ja ilmoitusten käsittelyssä pysyttiin 180 päivän aikatavoitteissa vain 57 %:sti (tavoite 80 %).

Viestintä on ollut monipuolista ja tehokasta. Viestintää koskevat tavoitteet saavutettiin. Laadittiin laajassa yhteistyössä ensimmäinen kansallinen vaarallisia kemikaaleja koskeva viestintäsuunnitelma.

Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilötyövuosien määrä kasvoi edelleen merkittävästi ollen 227 (219 htv v. 2012). Lisäys johtui projektiluonteisista tehtävistä sekä korkeakouluharjoittelijoiden palkkaamisesta.

Henkisen voimavarojen kehittämisen osalta toteutettiin henkilöstölinjauksessa ja työhyvinvointiohjelmassa mainittuja toimenpiteitä. Työtyytyväisyyden osalta ei vuonna 2013 tehty kyselyä. Vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan henkilöstön lähtövaihtuvuus oli 11,8 % (v. 2012: 8,3 %), jota voidaan pitää melko korkeana.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeisiin

Tilinpäätös sisältää runsaasti tietoa Tukesin toiminnasta ja antaa ministeriölle riittävät tiedot tulosohjauksen kannalta.

Vaikuttavuusindikaattoreita sekä suoritteiden käsittelyaika- ja määrätavoitteita ei ole vielä käytössä kaikilla Tukesin uusilla toimialoilla, mutta kehitystyö näiden osalta on käynnissä. Uusia indikaattoreita on otettu käyttöön ja otetaan lisää käyttöön vuosina 2014 - 2015. Indikaattoreiden kehittäminen on tärkeää Tukesin toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin kannalta. Tavoitteena on, että vaikuttavuusindikaattorit kattavat kaikki Tukesin toimialat.

Tilinpäätöskannanoton mukaan asiakastytyväisyyttä kartoitettiin sähköurakoitsijoille sekä sähkölaitteiden valmistajille ja maahantuojille tehdyillä erillisillä kyselyillä. Vuotta 2014 koskevan tulossopimuksen mukaan Tukes toteuttaa vuonna 2014 kaikkia toimialojaan koskevan asiakastytyväisyyskyselyn.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla (VTV) ei ole ollut tilintarkastuskertomuksessaan olennaista huomautettavaa Tukesin toiminnasta ja VTV on todennut, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Sisäministeriö on antanut erillisen palautteen Tukesille sen toiminnasta pelastustoimen laitteiden valvonnassa vuonna 2013. Tukes on sen mukaan saavuttanut sille asetetut toiminnalliset tavoitteet varsin hyvin ja Tukes on hoitanut pelastustoimen laitelain mukaiset viranomaistehtävät hyvin. Tukesin tulee kiinnittää erityistä huomiota resurssien tehokkaaseen käyttöön. Toiminnan suunnittelussa on otettava huomioon pelastustoimen lainsäädäntöhankkeista seuraavat muutokset toimintaympäristössä.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tukesin toimintaa on vuoden 2011 alusta lähtien ohjattu kuuden ministeriön (työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, sisäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö) moniohjauksessa. Myös Tukesin tilinpäätöstä vuodelta 2013 ja tätä arviota on käsitelty Tukesin Tulosohjauksen yhteistyöryhmässä.

Tukesin tulee jatkaa talouden määrätietoista sopeuttamista aiemmin toimintaa turvanneen siirtyvän määrärahaerän kutistuttua ja valtiontalouden tiukan tilanteen takia.

Niukkenevien resurssien vallitessa Tukesin tulee varautua ydintehtävien priorisointiin. Tukesin tulee edelleen kehittää valvonnan riskiperusteisuutta sekä kannustaa toiminnanharjoittajia lainsäädännön noudattamiseen. Laitosvalvonnan tehokkuuden ja uskottavuuden takia hallinnollisten pakkokeinojen käyttö tulee saada sujuvaksi osaksi valvontaprosessia. Työ tämän eteen on jo aloitettu Tukesissa.

Meneillään olevan valmistelutyön mukaisesti on valmistauduttava integroimaan FINAS akkreditointipalvelu osaksi virastoa, ottaen huomioon akkreditointiyksikön asemaan liittyvät erityispiirteet.

4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö, yhdessä Tukesin tulosohjauksen yhteistyöryhmän kanssa tulee kiinnittämään erityistä huomiota Tukesille mahdollisesti esitettävien uusien tehtävien arviointiin ja niihin liittyvien resurssien riittävään turvaamiseen, 7.2.2014 ministeriöihin lähettämänsä kirjeen mukaisesti.

Pekka Timonen
ylivohtaja

Tomi Lounema
kaupallinen neuvos

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Energiamarkkinaviraston tilinpäätöksestä vuodelta 2013

Energiamarkkinaviraston (vuoden 2014 alusta Energiavirasto) tehtävänä on valvoa ja edistää sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimintaa sekä tukea ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Arvio tuloksellisuuden ja sen kehityksen sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Energiamarkkinaviraston keskeisenä tehtävänä on vaikuttaa siihen, että sähkö- ja maakaasuverkkopalveluja tarjotaan tehokkaasti, luotettavasti ja kohtuulliseen hintaan. Virastolle on asetettu yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen liittyviä tulostavoitteita, jotka liittyvät sähkömarkkinoiden toimivuuteen sekä sähköjakelun keskeytysten määrään. Lisäksi virastolle on asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita, jotka liittyvät uusiutuvien energialähteiden edistämiseen sähköntuotannossa sekä toimintaan kasvihuonekaasujen päästökauppaviranomaisena.

Energiamarkkinaviraston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden panos on ollut vuonna 2013 kokonaisuutena arvioiden hyvä.

Energiamarkkinavirasto on täyttänyt päästökauppaviranomaiselle asetetun vaikuttavuustavoitteen. Virasto on hoitanut myös uusiutuvan energian tuotantotuen toimeenpanotehtäviä. Uutena tehtävänä Virasto käynnisti liikenteen biopolttoaineiden ja bionesteiden kestävyyslain toimeenpanon.

Toiminnallinen tehokkuus

Energiamarkkinavirastolle on asetettu toiminnalliseen tehokkuuteen liittyviä tulostavoitteita, jotka kuvaavat tuottavuuden muutosta, taloudellisuutta sekä kannattavuutta ja kustannusvastaavuutta. Energiamarkkinavirasto on pystynyt parantamaan tuottavuuttaan. Toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut tulostavoitteet ovat toteutuneet hyvin.

Tuotokset ja laadunhallinta

Energiamarkkinavirastolle on asetettu tuotoksiin ja laadunhallintaan liittyviä tulostavoitteita viraston kaikille toimintasektoreille. Energiamarkkinavirasto on täyttänyt tuotoksiin ja laadunhallintaan liittyvät tavoitteet kokonaisuutena arvioiden hyvin kaikilla toimintasektoreillaan. Energiamarkkinavirasto on panostanut merkittävästi vaikuttamiseen EU-tason ja pohjoismaisen tason sääntelyviranomaisten yhteistyössä. Sääntelyviranomaisten lakisäätöinen yhteistyö vaikuttaa merkittävästi energiasisämarkkinoiden sääntelyn kehittymiseen ja on siten tärkeää energiaintensiiviselle Suomelle. Viraston panos EU:n sääntelyviranomaisten yhteistyön kautta tapahtuvaan EU:n tukkusähkömarkkinoiden sääntelyn kehittämiseen on ollut aktiivista. Vastaavalla tavalla virasto on toiminut aktiivisesti EU:n päästökauppajärjestelmän sekä Kioton rekisterijärjestelmän kansainvälisessä yhteistyössä.

Energiamarkkinavirasto avusti merkittävällä työpanoksella työ- ja elinkeinoministeriötä energian sisämarkkinadirektiivien edellyttämän kansallisen lainsäädännön laatimisessa.

Tämä edesauttoi osaltaan sitä, että Suomi pystyi välttämään komission vaatimat viivästyseuraamukset.

Energiamarkkinavirasto osallistui aktiivisesti valmistelutyöhön, jonka seurauksena vuoden 2014 alusta lähtien virasto muuttui Energiavirastoksi ja sille siirtyi energia-alan edistämistehtäviä, henkilöstöä ja määrärahoja työ- ja elinkeinoministeriöstä. Uusista tehtävistä tuntuva osa koskettaa energiatehokkuuden edistämistä. Valmistelutyö sujui hyvin.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Viraston henkilöstövoimavarojen käytön haasteena on perinteisesti ollut tehtävien ja resurssien yhteensovittaminen. Vuonna 2013 tilanne oli tältä osin kohtuullisesti tasapainossa. Viraston tehtävien täyttämisen edellyttämien henkilöstöresurssien varmistaminen pysyy haasteena myös jatkossa, koska EU-taustaisen energiapoliittisen ohjauksen lisääntyminen edellyttää kokonaan uusia resursseja operatiivisella tasolla.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Energiamarkkinaviraston toiminnan raportointi on ollut riittävää. Virasto on pyrkinyt systemaattisesti vastaamaan sille asetettuihin tulostavoitteisiin. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen raportointi on kattanut tulossopimuksen kaikki osa-alueet. Tulostavoitteiden toteutuminen ja poikkeamat tavoitteista on raportoitu ministeriön näkökulmasta asianmukaisesti.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuksessa vuodelta 2013 ei ole ilmennyt huomautettavaa.

3. Toimenpiteet, joihin Energiamarkkinaviraston on ryhdyttävä ja joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö toteaa Energiamarkkinaviraston saavuttaneen sille asetetut keskeiset vaikuttavuus- ja tuloksellisuustavoitteet kokonaisuutena arvioiden hyvin. Energiamarkkinavirasto on toiminut hallinnonalan strategisten tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Helsingissä 14.5.2014

Petteri Kuuva

Sirkka Vilkamo

Osastopäällikön sijainen
Teollisuusneuvos

Teollisuusneuvos

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Valtiontakuurahaston tilinpäätöksestä vuonna 2013

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä tulostavoitteiden toteutumisesta

Rahaston tehtävä ja tavoitteet

Valtiontakuurahaston tarkoituksena on turvata Finnvera Oyj:n antamien vientitakuiden, takausten ja muiden valtiontakuurahastolain (444/1998) 4 §:ssä tarkoitettujen sitoumusten täyttäminen. Rahaston varoista hoidetaan myös entisen Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneiden Vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen antamat takuut, takaukset ja muut vastuusitoumukset.

Rahaston tehtävänä on toimia puskurina valtion budjetin suuntaan valtiontakuurahastolain 4 §:n mukaisen valtion takuu- ja takaustoiminnan osalta, joten sen toiminnan luonne on pääasiallisesti tekninen. Operatiivinen toimija valtiontakuurahaston vastuulla olevan takuu- ja takaustoiminnan osalta on valtion omistama erityisrahoitusyhtiö, Finnvera Oyj. Rahaston toiminnan teknisen luonteen sekä rahaston ja Finnvera Oyj:n välisen työnjaon vuoksi valtiontakuurahastolle ei ole asetettu tulostavoitetta. Tulostavoitteiden asettaminen, mittaaminen ja seuraaminen vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan osalta tehdään Finnvera Oyj:n rahoitustoiminnalle.

Rahastossa olevat varat ovat osa valtion yleistä kassavarantoa, joka on Valtiokonttorin hoidossa. Rahaston pääoma sijoitetaan osana valtion yleistä kassahallintoa eikä sijoittamisesta tulevia tuottoja tulouteta rahastoon. Tämän johdosta rahaston pääoman tuotolle ei ole asetettu tavoitetta.

Tilikauden 2013 toiminta ja tulos:

Valtiontakuurahaston vastuulla oleva vientitakuu- ja erityistakauskanta oli vuoden 2013 lopussa noin 10,9 miljardia euroa. Vastuukanta pieneni edellisen vuoden lopusta noin 0,2 mrd euroa. Vastuukannasta ns. vanhan vastuukannan (Finnvera Oyj:n edeltäjien vastuukanta) osuus oli enää 25,8 milj. euroa ja sen arvioidaan päättyvän vuonna 2018.

Maaluokittaisessa jakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden aikana. Suurimpina yksittäisinä vastuumaina ovat edelleen Yhdysvallat, Venäjä, Brasilia, Saksa ja Uruguay.

Toimialoista televastuiden osuus oli vuoden 2012 lopussa 37 % ja telakoiden ja varustamoiden osuus 30 %. Merkittävimpänä toimialakeskittymänä voidaan pitää telakka- ja varustamosektoria. Siihen kuuluva vastuultaan suurin risteilyvarustamo on merkittävin yrityskohtaisista riskikeskittymistä.

Yritysten kaupalliset riskit olivat vuoden 2013 lopussa 9,4 mrd euroa, jossa on noin 0,2 mrd euroa kasvua vuoden 2012 lopusta. Vastuista yli kolmasosa (35%) oli parhaimmissa riskiluokissa (A1-B1), noin 19 % heikoimmissa (B3-C) ja loppuosa eli 46 % oli B2 –luokassa. Uusi riskinotto keskittyi pääasiallisesti B2 – ja B3 –luokkiin. Erityisesti B3 –luokan vastuiden kasvu voi mahdollisesti lisätä tappioita tulevaisuudessa.

Pankkivastuiden määrä oli vuoden 2013 lopussa 970 milj. euroa, jossa on kasvua vuoden alusta noin 70 milj. euroa. Tästä huolimatta pankkien riski on parantuneiden luokitusten vuoksi vähentynyt vuoden aikana.

Riskin suojausta jatkettiin vuonna 2013 muiden vientitakuulaitosten ja yksityisten vakuutusyhtiöiden kanssa tehdyillä jälleenvakuutus sopimuksilla, joilla vakuutusyhtiöt ottavat osan luottoriskistä kantaakseen. Sopimusten arvo vuoden 2013 lopussa oli noin 730 milj. euroa, jossa on kasvua edellisen vuoden lopusta noin 180 milj. euroa. Vaikka jälleenvakuutettuna on vain 7 % vastuukannasta, niin niiden on arvioitu vähentävän vientitakuukannan kokonaisriskiä noin 10%:lla.

Takuutoimintaan liittyvää kokonaisluottoriskiä arvioitaessa pankkeja vastaavilla menetelmillä määritellyin oletuksin vientitakuutoimintaan liittyvä riski on noin 0,75 miljardia euroa. Siten ottaen huomioon vuoden 2013 lopussa valtiontakuurahastossa olevat noin 751,8 miljoonaa euron varat sekä Finnvera Oyj:n taseessa olevassa vientitakuu- ja erityis-takaustoiminnan rahastossa olevat varat noin 358 miljoonaa euroa, vientitakuu- ja erityis-takaustoiminnan riskit olisi arvion mukaan teoriassa katettu nykyisin varoin. Suuret riskikeskittymät ja yksittäiset muut riskipitoiset vastuut pitävät riskitason korkeana ja vaikka tappio-odotukset lyhyellä aikavälillä ovat alhaiset, niin riskikeskittymät saattavat aiheuttaa luottotappioiden kasvua seuraavien vuosien aikana.

Valtiontakuurahaston vuoden 2013 suoriteperusteinen tulos oli 1.998.469,96 euroa ylijäämäinen. Tilikaudelle laadittu rahaston talousarvio oli 3,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen, jolloin poikkeamaksi toteutuneeseen noin 1,99 milj. euron ylijäämään muodostui -1,3 milj. euroa. Eräkohtaisesti tarkasteltuna merkittävin poikkeama talousarvioon verrattuna aiheutui takaisinperinnästä. Takaisinperintäsaamisten suoriteperusteisesti toteutunut määrä (n. 1,57 milj. euroa) on 1,4 milj. euroa pienempi kuin talousarviossa ennakoitu määrä (3 milj. euroa). Ero johtuu siitä, että tällaisten saamisten budjetointi on vaikeaa johtuen saamisten epävarmuudesta ja valuuttakurssieroista.

Suomen ja Venäjän velkakonversiojärjestelyt saatiin maiden välillä tehdyn sopimuksen nojalla päätökseen vuoden 2013 aikana. Venäjä maksoi marraskuussa Suomelle toteuttamatta jääneiden toimitusten arvon mukaisen summan rahana yhteensä 5.268.010 Yhdysvaltain dollaria.

Wärtsilä Meriteollisuuden konkurssipesän loppukokous pidettiin 27.11.2013 ja sen jälkeen maksettiin viimeiset ja lopulliset jako-osuudet pesän etuoikeudettomille velkojille. Valtiontakuurahaston osuus oli tästä noin 9 milj. euroa. Wärtsilä Meriteollisuuden konkurssin seurauksena valtiontakuurahastosta on maksettu korvauksia yhteensä noin 617 milj. euroa ja siitä saatiin perittyä takaisin korot mukaan lukien noin 555 milj. euroa. Siten lopulliseksi kassaperusteisesti lasketuksi tappioksi rahastolle jäi sitoumuksista noin 62 milj. euroa. Edellä mainitussa luvussa ei ole kuitenkaan otettu huomioon korkoja, joiden vaikutus muodostuisi merkittäväksi vuosina 1989 -2013 kestäneessä prosessissa.

Valtiontakuurahastolla oli Pariisin klubissa neuvoteltu vakautussopimus seitsemän maan kanssa. Näiden sopimusten arvo tilikauden lopussa on 169 milj. euroa, josta rahaston osuus on 139 milj. euroa. Argentiinaa lukuun ottamatta kaikki sopimuksiin sisältyvät korot ja lyhennykset suoritettiin vuonna 2013 sopimusten mukaisesti. Lisäksi rahastolla on kahdenvälinen velkajärjestely Korean kansantasavallan ja Mongolian kanssa. Näiden so-

pimusten ja velkajärjestelyiden ulkopuolisten poliittisen riskin maiden takaisinperintäsaamisten määrä oli vuoden lopussa 58 milj. euroa, josta rahaston osuus on 52 milj. euroa. Poliittisen riskin saamisten maakohtaiset arvostusprosentit säilyivät samana kuin vuonna 2012. Kaupallisen riskin saamisten määrä oli vuoden lopussa 18 milj. euroa, joka on lähes kokonaisuudessaan rahastolle kuuluvaa.

Valtiontakuurahastossa oli vuoden 2013 lopussa varoja 751.823.693,33 euroa. Rahaston yhdistilin varojen riittävyys ei aiheuttanut toimenpiteitä vuoden 2013 aikana.

Raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Valtiontakuurahaston tilinpäätöksessä on seuraavat osat: 1. Toimintakertomus, johon kuuluvat johdon katsaus, toiminnan tehokkuus, tilinpäätösanalyysi sekä sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma sekä 2. Tilinpäätöslaskelmat ja liitteenä annettavat tiedot käsittäen tuotto- ja kululaskelman, taseen, rahoituslaskelman sekä tilinpäätöksen liitetiedot. Tiedot esitetään kahdelta vuodelta.

Rahaston tilinpäätöksessä ei esitetä erillistä tunnuslukuanalyysiä valtion takuutoiminnan tuloksellisuudesta ja kannattavuudesta. Sen sijaan Finnvera Oyj esittää vuosikertomuksessaan ja raportoinnissaan tilasto- ja vertailuaineistoa vienti- ja erityistakaustoiminnasta sekä tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Tilintarkastajat ovat antaneet tilinpäätöksestä tilintarkastuskertomuksen 18.3.2014, jossa ei ole huomauttamista tilinpäätöksen suhteen. Valtioneuvosto on 10.4.2014 vahvistanut valtiontakuurahastosta annetun lain nojalla rahaston tilinpäätöksen vuodelta 2013.

Rahaston tilinpäätös ja siitä annettu tilintarkastuskertomus eivät anna aiheutta toimenpiteisiin.

Toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö arvioi, että valtiontakuurahasto on suoriutunut hyvin valtiontakuurahastonlain mukaisista tehtävistään vuonna 2013.

Petri Peltonen
Ylijohtaja, osastopäällikkö
Elinkeino- ja innovaatio-osasto

Tiina Ingman
Neuvotteleva virkamies
Elinkeino- ja innovaatio-osasto

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksestä vuodelta 2013

1 Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Varautumisrahasto

Valtion ydinjätehuoltorahaston Varautumisrahaston tehtävänä on kerätä, säilyttää ja turvaavasti sijoittaa ne varat, jotka tulevaisuudessa tarvittaisiin ydinjätteistä huolehtimiseksi, mikäli jätehuoltovelvolliset eivät kykenisi huolehtimaan jätehuollosta. Tilikaudella 2013 Varautumisrahaston voitto oli noin 21,6 miljoonaa euroa (vuonna 2012 noin 36,1 miljoonaa euroa) ja tase vuoden lopussa yli 2,2 miljardia euroa (vuonna 2012 vajaa 2,2 miljardia euroa). Rahaston varat kattavat tällä hetkellä arvioidut ydinjätehuollon tulevat kustannukset.

Ydinjätehuoltorahaston luonteen vuoksi sen ensisijaisena päämääränä ei ole tuottaa taloudellista voittoa vaan varmistaa ydinjätehuollon toteutus tulevaisuudessa. Rahaston sijoitustoiminnasta sekä lainaustoiminnan korkotuotoista kertyvillä voitoilla hyvitetään jätehuoltovelvollisten rahasto-osuuksia. Vuonna 2013 rahasto-osuuksia hyvitetiin noin 21,6 miljoonalla eurolla (vuonna 2012 noin 36,1 miljoonalla eurolla).

Rahaston varat kerätään ydinjätehuoltovelvollisilta organisaatioilta, joilla on oikeus lainata vakuuksia vastaan 75 % rahasto-osuudestaan. Jätehuoltovelvolliset ja niiden osakkaat käyttivät takaisinlainausoikeutta kuten edellisenä vuonna. Valtio ei käyttänyt lisälainausoikeuttaan, joten rahasto antoi Valtiokonttorin tehtäväksi sijoittaa kyseiset varat valtion sarjaobligatioihin aikaisempien vuosien tapaan.

Rahaston toiminta ja siihen liittyvät toimintaperiaatteet määrätään ydinenergialaissa, -asetuksessa ja erillisissä valtioneuvoston päätöksissä. Rahaston tehtävänä on määrätä vuosittain ydinjätehuoltomaksut ja asiantuntemuksen varmistamiseen tarvittavat maksut. Ydinjätehuollon maksut toimeenpantiin maaliskuussa 2013.

Varautumisrahaston käytössä oleva tapa sijoittaa varoja on ydinenergialain määrittämien periaatteiden mukainen. Merkittävin rahaston käyttämä harkinta liittyy ydinjätehuoltomaksujen takaisinlainauksen periaatteeseen ja erityisesti siihen kytkeytyvien vakuuksien arviointiin.

Tutkimusrahastot

Valtion ydinjätehuoltorahastoon kuuluu Ydinturvallisuustutkimusrahasto ja Ydinjätetutkimusrahasto, joiden tarkoituksena on kerätä vuosittain ydinlaitosten haltijoilta varoja tutkimustoimintaan jaettavaksi. Vuonna 2013 kerättiin ja jaettiin tutkimusvaroja yhteensä yli 7,4 miljoonaa euroa (vuonna 2012 noin 7,4 miljoonaa euroa). Tutkimusvarojen pieni lisäys johtuu ydinjätehuollon maksujen noususta.

Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksessä esitetään koko rahaston tiedot ja erikseen myös erillisrahastoja koskevat tiedot.

2 Raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksessä on seuraavat osat: toteuttava organisaatio, toiminta-ajatus ja tehtävät, toiminta ja talous tarkasteluvuonna erillisrahastoittain, toiminnan tuloksellisuus, johtokunta, rahaston henkilöstö, maksetut palkkiot, eläkeasiat, tilintarkastajat, sisäinen valvonta, tuotto- ja kululaskelma, tase, rahoituslaskelma, liitteet, tilikirjat ja tositenumerosarjat. Tiedot esitetään erillisrahastoittain kahdelta vuodelta.

Ministeriö on vahvistanut Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksen asian oltua valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa 26.2.2014. Tilintarkastus on suoritettu 17.2.2014. Toinen kahdesta tilintarkastajista on JHTT-tilintarkastaja. Rahaston tilintarkastajilla ei ole ollut huomauttamista rahaston tilinpäätöksestä.

3 Toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtiontalouden tarkastusvirasto ei tarkasta Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöstä eikä siten tässä kannanotossa ole käytettävissä tarkastusviraston tarkastusraporttia. Työ- ja elinkeinoministeriön ja Valtion ydinjätehuoltorahaston välinen tulosneuvottelu on sovittu pidettäväksi vuoden 2014 loppupuolella talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä. Ministeriö ja rahasto selvittävät yhdessä tutkimusrahastojen tulojen ja menojen jaksottamisen siten, että tilikauden aikana tehty laskuttamaton työ kirjataan tilikauden kuluksi.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole huomauttamista Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminnasta eikä tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2013.

Ministeriön käsityksen mukaan Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminta ja tilinpäätös vuodelta 2013 vastaavat valtioneuvoston asettamia tavoitteita.

Esa Härmälä
ylivohtaja

Jaana Avolahti
neuvotteleva virkamies

Arvio eräiden valtionapuyhteisöjen toiminnasta

Työ- ja elinkeinoministeriön arvio Finpro ry:n toiminnasta vuonna 2013

I Arvio Finpro r.y.:n toiminnasta

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Finpro on rekisteröity yhdistys ja valtionapuyhteisö, jonka toiminnan laajuuteen ja vaikutavuuteen on eniten vaikutusta talousarviosta Finpron toimintaan allokoitujen varojen määrällä. Finpron yleisavustusta leikattiin edellisestä vuodesta lähes kahdella miljoonalla eurolla. Tällä on ollut suora vaikutus niin henkilöstön määrään kuin Finpron mahdollisuuksiin tarjota yrityksille maksuttomia asiantuntija- ja neuvontapalveluja. Finpron palveluista kolme neljäsosaa on julkisia yleishyödyllisiä palveluita.

Vähentyneiden määrärahojen vuoksi Finpron henkilötyövuosien määrä (htv) laski edellisvuoden 338 htv:sta 299 htv:een, tavoitteena ollut 342 htv:n taso alitettiin selvästi. Tavoitteen alittumisella on myönteinen vaikutus työn tuottavuuden kehittymiseen, kun sitä verrataan Finpron myyntikatteeseen ja laskutettujen yritysasiakkaiden määrään. Finpron myyntikate kasvoi edellisvuodesta 1,1 milj. euroa ollen 16,3 milj. euroa. Tämä ylittää vuodelle 2013 asetetun 15,2 milj. euron tavoitteen. Laskutettujen yritysasiakkaiden lukumäärä pysyi lähes edellisvuoden tasolla ollen 1 832 tavoitteen oltua 1 700.

Finpro on seurannut useamman toimeksiannon tilanneita asiakkaita kolmen vuoden ajan. Onnistuneita pitkäaikaisia useamman toimeksiannon asiakasmenestyksiä oli vuonna 2013 yhteensä 44 tavoitteen ollessa 30. Vaikka tavoite saavutettiin, jää se selkeästi vaatimattomammaksi verrattuna edellisvuosiin (62 vuonna 2012, 92 vuonna 2011). Liikevaihdon osalta Finpro nimeää kolmivuotiseen seurantaan pitkäaikaisia ja vaikuttavuutta hakevia asiakkuuksia. Vuonna 2013 nimettyjen asiakkuuksien liikevaihto kasvoi 9 % tavoitteen ollessa 15 %.

Finpro osallistui konsernin muiden toimijoiden lailla ennakointitoimintaan, missä tavoitteena oli identifioida 7 000 uutta signaalia. Tavoite alitettiin, uusia signaaleja rekisteröitiin 4 879 kpl. Finpron tavoitteena oli myös osallistua vuoden aikana kahdeksaan INKA (Oske, Shok) -lähtöiseen kansainvälistymisprosessiin. Tästä tavoitteesta jäätiin selvästi. Vuoden aikana Finpro osallistui vain kolmeen edellä mainitunlaiseen kehittämisprosessiin. Tavoitteen alittumisen taustalla oli kuitenkin OSKE -ohjelman päättyminen vuonna 2013 sekä INKA -ohjelman käynnistymisen siirtyminen vuodelle 2014.

Vuoden 2013 aikana Finpro tiivistä entisestään yhteistyötä valtion julkisten toimijoiden kanssa Team Finland -toiminnan myötä. Finpro osallistuu lisäksi ministeriön hallinnonalan lukuisiin kehittämisohjelmiin ja -hankkeisiin, kuten konsernipolitiikan ohjausryhmään tai asiakkuuden hallintaa kehittäviin ryhmiin.

Vuonna 2013 Finprolla edellisvuoden tapaan 58 vientikeskusta yli 40 eri maassa, lisäksi Finprolla oli 10 yksikköä kotimaassa. Vientikeskuksista 11 toimii partnerimallilla ja viisi on väliaikaisia projektitoimistoja.

Sidosryhmien arvio Finpron palveluista oli 3,92 (4,0 vuonna 2012), joka jäi asetetusta 4,15 tavoitteesta. Sitä vastoin asiakastyytyväisyys Finpron palveluihin pysyi edellisvuoden tasolla ollen 4,05 (4,0 vuonna 2012) tavoitteen oltua 4,1. Henkilöstön tyytyväisyys Finpron johtamiseen ylitti käydyistä yt-neuvotteluista huolimatta tavoitteensa 3,35 ollen 4,06 (3,99 vuonna 2012). Finpron henkilöstön sairastavuus on edelleen merkittävästi alhaisempi kuin muiden hallinnonalan yksiköiden henkilöstön sairastavuus.

Ministeriö on vahvistanut Finpron vuoden 2013 tilinpäätöksen 22.4.2014, lopullinen yleisavustuksen määrä on 18 980 000 euroa. Finpron tulee kattaa voimassa olevien säädösten mukaan vähintään 25 % toiminnastaan palveluiden myynnillä. Yleisavustuksen osuus toiminnan kokonaismenoista oli 52,9 % vuonna 2013 (54,1 % vuonna 2012).

Finpron toiminnalle asetetut tulostavoitteet ovat realistisessa suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin nähden. Finpro on saavuttanut miltei kaikki sen toiminnalle asetetut tavoitteet, vaikka sen toimintaan osoitetut resurssit ovat pienentyneet.

Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Finpron toimintaa ja toiminnalla aikaansaatuja tuloksia seurataan yhteisesti sovituin mittarein, asiakastyytyväisyysmittauksin sekä tasapainotetun tuloskortin mittarein. Finpron tulostavoitteita ja saavutettuja tuloksia koskevat tiedot julkaistaan NETRA:ssa. Finpro toimittaa ajantasaiset tiedot NETRA:an aina annettujen aikataulujen mukaisesti.

Finpron tilinpäätös ja toimintakertomus ovat raportoinnissaan kattavia ja selkeitä ja antavat oikean kuvan toiminnan kehityksestä. Tulosten seuranta on Finprossa asianmukaista ja riittävää. Finpron yleisavustuksen käytöstä ja toiminnan taloudellisuudesta on tehty erillinen päätös 22.4.2014 ja annettu erillinen tarkastuskertomus 17.4.2014.

Ministeriö arvioi yhteenvetona, että Finpro ry:n toiminta on ollut taloudellista ja tuloksellista ja että Finpro on käyttänyt sille osoitetun yleisavustuksen tarkoituksenmukaisesti. Finpron toiminta on ollut tavoitteellista ja Finpro on saavuttanut suurimman osan sen toiminnalle asetetuista vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden tavoitteista. Finpron sisäiset tulosjohtamisessa käytetyt keinot ja menetelmät ovat yhdistyksen toiminnan laajuuteen ja määrään nähden kattavat ja riittävät.

Toimenpiteet, joihin Finpro ry:n on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö on yllä esitettyssä arviossaan todennut, että Finpro on onnistunut saavuttamaan valtaosan asetetuista tavoitteista. Finpro on toiminut ministeriön konsernistrategiasta johdettujen tavoitelinjausten mukaisesti.

Finpro on tilintarkastusyhteisön laatiman tilikauden aikaisen tarkastuksen mukaan ryhtynyt niihin kehittämistoimiin, joita edellisen vuoden kertomuksessa on edellytetty. Käynnistetyt kehittämistoimet ovat olleet riittäviä.

Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriön arvion mukaan Finpron ohjaus- ja raportointijärjestelmä on ollut toimiva ja toiminnan kokonaisuuteen nähden kattava. Työ- ja elinkeinoministeriön ja Finpron väli-

nen tulossopimus uudistetaan vuodelle 2015. Ohjauksessa pyritään entistä strategisempaan ohjaukseen, joka lisäksi informaatio-ohjausta tehostetaan.

Muut Finpron toiminnan kannalta keskeiset uudistukset

Vuoden 2014 aikana Finpron toimintaa uudistetaan merkittävästi. Työ- ja elinkeinoministeriö on päättänyt kohdentaa Finpron yleisavustuksen kokonaisuudessaan sen yrityksille tarjoamien julkisten palvelujen tuottamiseen eikä yleisavustuksella tämän jälkeen tueta maksullisia konsultointipalveluja lainkaan. Tämän johdosta Finpro on päättänyt ulkoistaa sen maksulliset konsulttitoiminnot erilliseksi yhtiöksi. Konsultoinnin eriyttäminen Finprota tapahtuu kesän 2014 aikana. Uudistuksessa myös Matkailun edistämiskeskuksen toiminnot yhdistetään osaksi Finproa vuoden 2015 alusta alkaen.

Uudistuksen myötä Finpro on käynnistänyt koko toimintamallinsa uudistustyön, jossa muun muassa määritellään Finpron yleishyödylliset palvelut uudelleen. Uudistuksen johdosta myös Finpron ohjaus- ja raportointijärjestelmä uudistetaan syksyn 2014 aikana.

Helsingissä 9.5.2014

Petri Peltonen
Osastopäällikkö

Mikko Härkönen
Ylitarkastaja

II Arvio Finpro ry:n Invest in Finland -toiminnasta vuonna 2013

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Vuosi 2013 oli ensimmäinen kokonainen vuosi, jolloin Invest in Finland -toiminnot olivat osa Finpro ry:tä. Kesäkuussa 2012 toteutetulla yhdistämisellä Finpron toimintaan yksinkertaistettiin Suomen elinkeino- ja innovaatiopalvelujärjestelmää sekä tehostettiin invest in -toimintaa, jolla on nyt käytössään Team Finlandin kotimaan ja ulkomaan verkosto.

Invest in Finlandin toimintasuunnitelmassa sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa solmitussa vuonna 2013 koskevassa tulossopimuksessa asetettiin tavoitteet, jotka liittyvät konsernistrategian tavoiteinjaukseen edistää korkean arvonlisän uutta, kasvavaa ja vientiin suuntautuvaa yritystoimintaa.

Tulossopimuksessa luovuttiin ulkomaisten investointien kappalemääräisistä tavoitteista ja keskityttiin saatujen investointien vaikuttavuuden mittaamiseen. Invest in Finlandin hankkimien investointien taloudellinen arvo oli yhteensä 416 miljoonaa euroa vuonna 2013, kun tavoite oli 120 miljoonaa euroa. Investoinneilla luotiin 591 työpaikkaa, kun tavoite oli 650 työpaikkaa.

Invest in Finlandin toiminnan vaikuttavuutta mitataan myös kahdella uudella mittarilla: investointien kansantaloudellinen vaikuttavuus ja investointien innovaatiovaikuttavuus. Uudet investoinnit arvioidaan pisteyttämällä niiden eri muuttujia. Molempien mittarien osalta tavoitteena oli 20 pistettä. Kansantaloudellinen vaikuttavuus sai 22 pistettä ja innovaatiovaikuttavuus 17 pistettä vuonna 2013.

Invest in Finlandin tietojen mukaan Suomeen suuntautuneiden ulkomaisten suorien investointien kappalemäärä nousi vuoden 2012 153 kappaleesta vuoden 2013 213 kappaleeseen. Kun huomioidaan maailman ja Euroopan taloustilanne sekä pitkään jatkunut epävarmuus kansainvälisillä investointimarkkinoilla, IIF:n tulosta voidaan pitää erittäin hyvänä.

Toteutuneiden investointien avulla syntyi ja säilyi vuonna 2013 yhteensä 2306 työpaikkaa. Vuodesta 2008 lukien määrä on yhteensä noin 6500 työpaikkaa.

Invest in Finland -toimintaa arvioidaan myös asiakastytyväisyysmittauksilla. Vuonna 2013 asiakastytyväisyys oli 4,34, joka on erinomainen tulos (asteikko 0-5). Vuonna 2012 vastaava luku oli 4,09.

YK:n kauppaja- ja kehitysjärjestö UNCTAD:n ennakkotietojen mukaan vuonna 2013 ulkomaiset suorat sijoitukset kasvoivat globaalisti 11 prosenttia vuodesta 2012. Kehittyviin maihin suuntautuneiden investointien määrä jatkoi kasvuaan ja merkittävää on, että niiden osuus on yli puolet (52 %) kokonaisvirrasta. Investointivirta kehittyneisiin maihin sen sijaan jäi toista kertaa peräkkäin historiallisen matalalle tasolle ollen vain 39 % investointien kokonaisvirrasta. Kansainväliset investoinnit EU-maihin kuitenkin kasvoivat, kun taas virta USA:han oli edelleen laskeva. EU-maiden myönteinen kehitys näkyy myös Suomessa ja Invest in Finlandin toiminnan tuloksissa.

Huomioiden pitkään jatkunut epävakaa globaali taloustilanne ja kehittyneiden maiden osuus investointivirrasta Invest in Finland on onnistunut toiminnassaan hyvin ja saavuttanut sille asetetut keskeiset tavoitteet.

Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Finpron Invest in Finland -toimintaa ja aikaansaatuja tuloksia seurataan yhteisesti sovittujen uusien mittareiden ja asiakastytyväisyysmittausten avulla. IIF:n tulostavoitteita ja saavutettuja tuloksia koskevat tiedot julkaistaan NETRA:ssa. Finpro toimittaa ajantasaiset tiedot NETRA:an annettujen aikataulujen mukaisesti.

Finpron toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2013 antavat selkeän kuvan Invest in Finland -toiminnasta ja ovat sisällöltään pääosin kattavia. Finprossa seurataan tuloksia asianmukaisesti ja riittävällä tasolla. Finpron Invest in Finland -toimintaan vuonna 2013 kohdennetusta yleisavustuksen käytöstä on tehty erillinen päätös 29.4.2014 ja annettu erillinen tarkastuskertomus 28.4.2014.

Ministeriö arvioi yhteenvedon, että Finpro ry:n Invest in Finland -toiminta on ollut taloudellista ja tuloksellista ja että toiminnalle osoitettu yleisavustus on käytetty tarkoituksenmukaisesti. Invest in Finlandin toiminta on tavoitteellista ja toiminnalla on saavutettu globaali taloustilanne huomioiden asetetut vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden mittarit hyvin.

Toimenpiteet, joihin Finpro ry:n Invest in Finland -toiminnoissa on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksen "Team Finland -strategia ulkomaisten investointien edistämiseksi" joulukuussa 2012. Strategian mukaisesti Invest in Finland keskittyy jatkossa hankkimaan Suomeen erityisesti ulkomaisia investointeja ja yrityksiä, jotka luovat talouskasvua, lisäävät työpaikkoja sekä vahvistavat osaamis pohjaa. Investointien määrän sijasta vuodesta 2013 on korostettu uuden tulostavoitemittariston mukaisesti laatua (työllistävyys, taloudellinen merkitys, kansantaloudellinen vaikuttavuus ja innovaatiovaikuttavuus).

Lisäksi investointistrategiassa painotetaan Invest in Finlandin ja alueellisten toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä. Tavoitteena on yhtenäistää toimintatapoja ja järjestelmiä investointien hankkimisen tehostamiseksi. IIF on jo luonut investointien edistämistyötä tukevat internet-pohjaisia työkaluja ja materiaaleja alueellisten toimijoiden ja Team Finland -verkoston käyttöön.

IIF:n tulee jatkossakin tiivistää yhteistyötä alueellisten toimijoiden kanssa uusien yhteisesti hyväksytyjen toimintamallien avulla ja hyödyntää tehokkaammin Team Finland -verkostoa ulkomaisten investointien hankkimiseksi Suomeen.

Ministeriö on yllä esitettyssä arviossaan todennut, että Invest in Finland -toiminnalla on saavutettu asetetut tavoitteet pääosin hyvin. Toiminnassa on huomioitu kansallisen investointistrategian ja ministeriön konsernistrategian keskeiset tavoitelinjaukset sekä vuosittaisessa Team Finland -strategiassa asetetut tavoitteet ulkomaisten investointien edistämisen osalta.

Finpron on tilintarkastusyhteisön laatiman tilikauden aikaisen tarkastuksen mukaan ryhtynyt kaikkiin niihin kehittämistoimiin, joita edellisen vuoden kertomuksessa on edellytetty. Käynnistetyt kehittämistoimet ovat olleet riittäviä.

Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriön arvion mukaan Finpron Invest in Finland -toiminnan ohjaus- ja raportointijärjestelmä on ollut toimiva ja kattava.

Invest in Finland -toiminta on kytketty kansallisen investointistrategian ja vuosittaisen Team Finland -strategian toimeenpanoon vuoden 2014 tulossopimuksessa asetettujen tavoitteiden kautta. Lisäksi tulosmittaristoa on edelleen kehitetty strategioiden linjauksia tukeviksi. Invest in Finlandin sekä Team Finland -verkoston ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä ja toimintatapoja kehitetään sekä vahvistetaan uusien ulkomaisten investointien hankkimiseksi.

Vuoden 2014 aikana Finpron toimintaa uudistetaan merkittävästi. Uudistuksen myötä Finpro on käynnistänyt koko toimintamallinsa uudistustyön. Uudistuksen vaikutukset Invest in Finland -toiminnan ohjaus- ja raportointijärjestelmään arvioidaan.

Petri Peltonen
Osastopäällikkö

Henri Backman
Neuvotteleva virkamies

Työ- ja elinkeinoministeriön arvio Keksintösäätiön toiminnasta vuonna 2013

Tulostavoitteiden toteutuminen

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Keksintösäätiön toiminnallisena tavoitteena on yksityishenkilöiden ja alkavien yritysten liikeideoiden ja keksintöjen arvioinnin ja jalostuksen avulla edistää korkean lisäarvon uutta, kasvavaa ja vientiin suuntautuvaa yritystoimintaa. Tavoitetta on toteutettu ELY-alueilla toimivilla Tuoteväylä-palveluilla. Ensiarvointiin käytetään alueellisia asiantuntijaverkoston lisäksi liikeideoiden kaupallistamisen asiantuntijoita. Asiantuntijat edustavat monipuolisesti ELY-keskuksia, yliopistoja, yrittäjiä ja rahoittajia. Arvioinnissa otetaan huomioon keksintöjen ja liikeideoiden kaupallistamis- ja kansainvälistymismahdollisuudet sekä kasvunäkymät. Keksintösäätiön on myös vastannut ammattikorkeakouluissa syntyvien keksintöjen arvioinnin ja kehittämisen palveluista.

Keksintösäätiön Tuoteväylä-tiimit toimivat kaikissa ELY-keskuksissa (yht. 17). Tulossopimuksen tavoite on tältä osin täyttynyt. Tuoteväylä-tiimeihin tuli vuonna 2013 yhteensä 3869 keksintö-, palvelu- ja liikeideaa (vuonna 2012 3955 kpl). Ammattikorkeakouluista tuli 1499 ideaa ja keksintöä Tuoteväylälle. Näistä Tuoteväylä-tiimeissä käsiteltiin yhteensä 809 ideaa (vuonna 2012 866 ideaa), mikä vastaa vuositasolle asetettua tavoitetta. Esiselvitysten määrä oli 322 kpl (vuonna 2012 304 kpl).

Toiminnallinen tehokkuus

Tilikausi 2013 oli Keksintösäätiön viimeinen nykymuotoinen toimintavuosi.

Tulossopimuksen mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö myöntö Keksintösäätiölle oli 8 360 000, josta Keksintösäätiö on käyttänyt vuoden 2013 toimintaan n. 8 044 847,64 eurolla. Säätiön toiminnan siirtymisen johdosta säätiö joutui lakkauttamaan keksintöjen rahoittamisen valtionavustuksista 31.10.2013.

Keksintöjen suoraan tukeen kohdistui 58,6% (vuonna 2012 56,2 %), mikä oli tulossopimuksen tavoitetta (50 %) korkeampi.

Säätiö käsitteli viime vuonna yhteensä 135 hanketta (vuonna 2012 167 hanketta) ja muille toimijoille ohjattiin 1053 hanketta (vuonna 2012 1199 hanketta). Tavoitteena oli ohjata säätiön käsiteltäväksi 150 hanketta. Määrät ovat vähäisempiä kuin tavoite. Liiketoimintaosaajien verkosto on tehnyt 14 keksijän kanssa sopimuksen keksinnön kehittämiseksi.

Keksintösäätiön rahoittamista hankkeista yhteensä 138 146 (vuonna 2012 146) sai jatkorahoitusta tai hyödynnettiin muulla tavalla. Jatkorahoitetuista 74 (vuonna 2012 62) kpl on ollut laadukkaita kasvuyrityshankkeita, joiden jatkorahoitus on tullut. Jatkorahoituksen merkitys on kasvanut ja on tulostavoitteiden mukainen.

Tuoteväylä-tiimeissä on teetetty 322 selvitystä (vuonna 2012 304 selvitystä) ja kehittämissivaiheessa lisäksi 133 (vuonna 2013 167) jatkoselvitystä.

Keksintöprojektien tuotot olivat 413 827,14 (vuonna 2012 438 820 euroa). Rahoitusta saaneisiin asiakkaisiin kohdistuneita satunnaistarkastuksia on tehty 8 % uusien rahoituspäätöksien lukumäärästä.

Toiminnallinen tehokkuus on vastannut tavoitteita.

Raportoinnin asianmukaisuus

Säätiön raportointi on asianmukaista. Säätiön toiminnan siirtymisen johdosta säätiö joutui lakkauttamaan keksintöjen rahoittamisen valtionavustuksista 31.10.2013, mikä laski hankevirran ja rahoituksen määrää. Hankevirran kehittymisestä ja edistymisestä raportoidaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteiden seurantaan on käytetty Netran tulosten seurantajärjestelmää, joka parantaa ajantasaista seuranta. Tulosohejaus, raportointi sekä yhteydenpito ministeriön ja säätiön välillä on ollut toimivaa. Tilintarkastajien yhteenvetoraportin mukaan säätiön toimintaa varmentavat riittävät sisäiset kontrollit, eikä kirjanpidon tarkastuksessa ole tullut esille puutteita. Lausunnon mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Näkymät 2014

Pääministeri Kataisen hallitusohjelman (22.6.2011) mukaan julkisen kasvu- ja tutkimuksen, kehityksen ja innovaatorahoituksen toimijoiden työnjakoa selkeytetään. Hallitusohjelman toimeenpanoon liittyen työ- ja elinkeinoministeriö on päättänyt, että Keksintösäätiön tarjoamien keksintöjen kaupallistamiseen liittyvien palvelujen tuottaminen siirretään Uudenmaan ELY-keskuksen vastuulle vuoden 2014 alusta.

Muutoksen toimeenpanoa varten elinkeinoministeri Jyri Häkämiehen 15.10.2012 asetti ministeriötyöryhmän valmistelemaan keksintöjen edistämistoiminnan liittämistä osaksi ELY-keskusten yritys- ja innovaatiotoimintaa. Työryhmän tehtävänä on ollut ohjata siirron käytännön toteutusta. Työryhmä on antanut siirron toteutumisesta loppuraportin (TEM/2410/00.04.01/2012).

Keksintösäätiö on raportoinut työ- ja elinkeinoministeriölle, että sillä on tavoitteena jatkaa toimintaa ja tulevaisuudessa pyrkiä rahoittamaan keksijöitä.

Yhteenvedo

Yhteenvetona ministeriö katsoo, että Keksintösäätiö on saavuttanut vuonna 2013 hyvin sille asetetut tulostavoitteet. Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää Keksintösäätiötä hoidetusta työstä ja yhteistyöstä.

Petri Peltonen
ylivohtaja

Tuija Ypyä
neuvotteleva virkamies

Työ- ja elinkeinoministeriön arvio Pienen ja keskisuuren teollisuuden edistämissäätiön (PKT-säätiö) toiminnasta vuonna 2013

PKT-säätiön toiminta vuonna 2013

PKT-säätiön tehtävänä on edistää suomalaisten pk-yritysten toimintaedellytyksiä. Vuoden 2013 valtionapupäätöksessä TEM osoitti säätiölle yhteensä 180.000 euron määrärahan, josta saattoi käyttää enintään 130.000 euroa pk-yritysten talousapu-palveluun. Lopuosa 50.000 euroa oli käytettävissä säätiön toiminnan sopeuttamiseen tarkoitettuihin toimenpiteisiin erikseen TEM:n kanssa sovittavalla tavalla.

Talousapu –neuvontapalveluun tuli vuonna 2013 2.215 yhteydenottoa, mikä oli 20 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Netissä toimivan palvelun (www.talousapu.fi) käyttömäärät kasvoivat ja sivustoilla oli lähes 42.000 kävijää ja käyntejä yli 46.500, mikä merkitsi runsaan 30 %:n kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Vuodelle 2013 asetetut tavoitteet ylitettiin. Tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen asiakirjojen perusteella arvioituna talousapu-palvelun valtionapu on käytetty TEM:n valtionapupäätöksessä tarkoitettulla tavalla. Palvelun rahoitus PKT-säätiölle päättyi vuoden 2013 lopussa ja palvelu siirtyi työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalveluun osaksi Yritys-Suomi puhelinpalvelua.

TEM:n päätöksen mukaan PKT-säätiön valtionapu päättyi 31.12.2013. Tätä ennakoivasti säätiö sopeutti toimintaansa ja säätiön hallitus laati suunnitelman toiminnan alas ajamiseksi. Hallitus päätti 25.10.2013 lakkauttaa säätiön toiminnan ja kaikki säätiön palveluksessa olleet henkilöt irtisanottiin. TEM on tarkistanut, ettei valtionavulla ole katettu sellaisten henkilöiden palkkakustannuksia, joilla ei ole ollut työvelvoitetta. Kokonaisuudessaan 50.000 euron osuus valtionavusta on käytetty päätöksessä edellytetyllä tavalla, eikä siihen ole huomautettavaa. Säätiön kassassa 31.12.2013 olleet varat ovat kertyneet valtionavun ulkopuolisista projekteista menneiltä vuosilta. PKT-säätiön toiminta päättyy vuoden 2014 aikana.

Käytettyjen raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja arvio

Säätiön toiminnan tuloksellisuuden raportointi saatujen asiakirjojen pohjalta ja yhdessä toimitusjohtajan ja tulosohjaajan kiinteän yhteydenpidon ja informaationvaihdon kanssa mahdollistavat säätiön toiminnan tuloksellisuuden riittävän arvioinnin.

Oy Tuokko Ltd on laatinut 11. maaliskuuta 2014 päivätyn PKT-säätiön tilintarkastuskertomuksen ajanjaksolta 1.1.–31.12.2013. Sen mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Tilintarkastaja on tarkastanut TEM:n valtionavustuksena myönnetyn yleisavustuksen kustannustilityksen ajalta 1.1.-31.12.2013. Kustannustilitykseen sisältyy PKT-säätiön vt. toimitusjohtajan vakuutus siitä, että kustannustilityksessä olevat kustannukset ovat asianmukaisia ja kohdennettu valtionapupäätöksessä määriteltyjen ehtojen edellyttämällä tavalla.

Tilintarkastajan tarkastuksen perusteella kustannustilityksessä esitetyt kustannukset ovat valtionapupäätöksen ehtojen mukaisia hyväksytyjä kustannuksia. Kustannukset ovat syntyneet yleisavustuksen kestoaikana, ovat maksettuja ja sisältyvät PKT-säätiön kirjanpitoon.

Helsingissä 15.5.2014

Petri Peltonen
ylivohtaja

Tero Kuitunen
neuvotteleva virkamies